

Det här verket har digitaliserats vid Göteborgs universitetsbibliotek och är fritt att använda. Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den OCR-tolkade texten kan innehålla fel och därför bör man visuellt jämföra med verkets bilder för att avgöra vad som är riktigt.

This work has been digitized at Gothenburg University Library and is free to use. All printed texts have been OCR-processed and converted to machine readable text. This means that you can search and copy text from the document. Some early printed books are hard to OCR-process correctly and the text may contain errors, so one should always visually compare it with the images to determine what is correct.

SÖNDAGEN DEN 6 NOVEMBER 1921

ILLUSTRERAD TIDNING

HÖG

GRUNDLAGD-AV

FÖR KVINNAN OCH HEMMET

FRITHIOF HELLBERG

HUVUDREDAKTÖR:
ERNST HÖGMAN.ANDRE REDAKTÖR:
EBBA THEORIN.

TVÅ BEKANTA FÖRFATTARINNOR SOM BOKHANDELSBITRÄDEN

Marika Stjernstedt och (på stegen) Elin Wägner i sitt nya yrke bakom bokhandelsdisken.

"TIDEN ÄR DEMOKRATISK; VARFÖR skulle inte författaren samtidigt vara bokhandelsbiträde — nej, tvärtom naturligtvis, varför skulle inte bokhandelsbiträdet själv kunna vara författare?" Yttrandet är Elin Wägners, och hon utfärdar denna stillsamt humoristiska programförklaring från den stegen, där fotografen låter oss se henne uppklimben, i färd med att nedforsla svenska litteraturens skatter till en boktörstande allmänhet.

Det var den 1 november som fru Elin Wägner och fru Marika Stjernstedt började stå bakom disken i Biblioteksbokhandeln i Stockholm. Varför de stå där? "Jag tyckte det var på tiden att lära ett anständigt yrke", säger fru Wägner, och fru Stjernstedt framlägger mera allvarsfullt deras program:

Vi skola tjänstgöra i Biblioteksbokhandeln som smakråd då julbokhandeln kan sägas pågå. Det är menat som ett slags propaganda. Den unga svenska litteraturen intar som jag tror med orätt en undanskymd plats just nu i folks medvetande. Det är bokhandeln som kan göra det mesta för att föra fram de svenska arbeten av värde som se dagen — och nog vågar man väl ändå påstå, att åtminstone en tio stycken av värde komma ut var höst. Jag tror, att bokhandeln och författaren böra samarbeta.

Fru Stjernstedt tystnar, men man förstår, att hon här slagit sig på en handlingens propaganda, som bör betyda mer än många tidningsartiklar.

Fru Stjernstedt berättar på tal om bokhandel och litteratur en liten belysande episod, hon bevittnade i en boklåda. En herre kom in och bad expediten skaffa honom "en god bok, en litterärt god bok". Biträdet sökte samt kom tillbaka med ett förbindligt leende och — Berta Ruck. "Om jag inte kan få en litterärt god bok, tar jag hellre en detektivhistoria", sade kunden. Han fick detektivhistorien. Men när han gick med den, förlorade inte bara den gedignare litteraturen, utan också ifrågasättande boklådan en god kund i honom.

Nå, förströelselitteraturen har kanske sin uppgift, men det finns också många, många, — låt oss bara tänka på alla läsecirklar etc. ute i landet — som likt herrn vi talte om nyss, sträcka ut handen efter en god bok, men mitt i allt överflödet få ta mot ett fattigt surrogat. Fru Wägner och fru Stjernstedt vilja hjälpa till rätta i överflödet. Och intet tvivel om att de ha rätt i att bokhandeln kan på många sätt stödja dels författarens behov att få en publik, dels det behov, man alltför mycket mätar med Berta Ruck:or: publikens av — en

TILL MINNET AV EDLA NOBEL

I VAR TID, DÅ »ALLTING flyter», då styrelseformer och riken, religionsdogmer och människovärden gå under och åter dyka upp i en ständig vågrörelse, är det en vila och välsignelse att komma i kontakt med en verklig karaktär, en helgjuten och harmonisk personlighet.

En stor och varm känsla av tacksamhet och saknad fyller också nu deras hjärtan, som fått tillfälle komma i beröring med fru Edla Nobel under hennes livstid. Ty hon var en personlighet såsom få.

Ännu helt ung reste Edla Collin från Sverige över till Petersburg, där hon 1870 i Ludvig Nobels hem kom att fylla kallet som hans maka och som mor åt hans 3 minderåriga barn. — Här kom det gamla förklenande talet om »styvmodern» ohjälpligt till korta. Större kärlek å omse sidor kan ej tänkas än den som rådde och alltid rätt mellan Edla Nobel och hennes styvbarn. Ingen åtskillnad gjordes någonsin mellan dem och den hastigt tillväxande skaran av deras halvsyskon. För alla räckte det varma hjärtat, den vårdande handen, den ljusa blicken till.

Men ej blott för make och barn offrades hennes krafter och omtanke. I det stora, alltid så gästfria huset på »Viborgska sidan» i Petersburg där hennes make som chef för det kolossala Naftablaget Bröderna Nobel och för en stor mekanisk verkstad, byggt sig ett ståtligt hem, kom och gick en ständig ström av människor. Bolagets talrika högre och lägre ämbetsmän, genomresande ingenjörer och affärsvänner, ja, nästan alla svenskar av någon betydelse, som vistats någon tid i Petersburg, ha fått erfara den välkomnande värme, som utstrålade från det Nobelska hemmet, vars husmoder räckte till för allt och alla. Var hennes make ett organisatoriskt snille i allt vad som angick hans gigantiska bolag, så besatt hon förvisso samma egenkap inom hemmets område i högsta grad. När plikt och hjärta gå hand i hand, blir ett gott arbete utfört.

Då Ludvig Nobel 1888 avled, och hans

NOBELSKA HUSET I PETROGRAD

EDLA NOBEL

KIRJOLA EGENDOM I FINLAND

äldste son Emanuel övertog chefskapet för bolaget, kvarstannade Edla Nobel i det gamla hemmet, vars ledande kraft hon alltså förblev. Sina somrar tillbringade hon dock från och med 1890-talet på ett av henne inköpt gods, Kirjola, nära Viborg

stå i tyst andakt, stiger från vårt hjärta ett varmt tack för allt vad Edla Nobel varit för oss och för så många. En svensk kvinna var hon i detta ords bästa bemärkelse, och vi äro stolta att räkna henne bland de våra. Frid över hennes minne! V—G.

i Finland, där hon uppbyggde ett ståtligt herresäte och med levande intresse satte sig in i allt vad till ett lantbruk hör. Här fick hon ett nytt och rikt verksamhetsfält, som blev henne själv till mycken glädje och hennes underhållande till stor bättnad.

Detta var Edla Nobel under medgångens dagar. Sällsynt lycklig i sitt familjeliv, omgiven av barn, släktingar och vänner, älskad och aktad, glad och verksam i sitt nästan furstliga hem.

Kom så revolutionen och med den ett omstörtande av allt bestående. Lugn och fast stod hon mitt i virrvarret, ingen klagan, ingen rädsla. När det blev henne omöjligt stanna längre i Petersburg, for hon över till sitt kära Kirjola, och där satt hon kvar under hela den värsta tiden av det finska upproret. När alla flydde, som kunde fly, förblev hon orubbligt lugn under sin blågula flaggas beskydd, till dess den värsta stormen var ur tiden. Då kom hon med en del av sina barn och barnbarn över till det svenska fosterlandet.

Hela det gamla, kära hemmet i Petrograd hade hon måst uppge, och hon svävade i ovisshet om tre av sina söners öde, vilka ännu voro kvar i Ryssland. Och dock: fortfarande ingen klagan, intet knot. Lugn och behärskad som alltid, ja, fryntlig och humoristisk, deltog hon i andras intressen och gömde sina sorger och bekymmer för sig själv. Men nog blev det en stor, strålande glädjens dag, när hon fick omfamna sina tre återkomna »gossar», och familjen åter var fulltalig.

Så sken dock solen fram genom de moln, som skymde hennes levnadsafton, och tacksam uppfångade hon varje dess stråle.

Och nu, när snön sakta dalar ned över de fagra blomorna på hennes grav, där vi

författare. Tänk bara på vad skyltningen betyder! De nytukomna böckerna få nyheternas vanliga privilegium att blomma i skyltfönstren. Men efter ett halvår eller förr äro de begravda i boklådans innanmäten, inte döda först och begravda sedan, vilket ju vore ett beklagligt men naturligt öde, de äro döda genom begravning: köpas inte, läsas inte, därför att de inte bli sedda.

Snart nog få vi väl nu höra vilka erfarenheter de båda damerna gjort bakom den disk, från vilken en för resten rätt så kinkig Östermalmspublik får en del av sin andliga näring. De äro emellertid inte de första svenska författarinnor, som stått i en bokhandel. Medan Ernst Ahlgren ännu var en obekant postmästarfru i Höör, tjänstgjorde hon en tid i stadens lilla boklåda. På lediga stunder satt

hon då vid ett rankigt bord och skrev de noveller, som senare skulle bidra till att göra henne känd och ryktbar. Ämnena till några av novellerna hämtade hon just från sitt arbete i boklådan. Nu får man se, vilka nya noveller fru Stjernstedt och fru Wägner ge världen från sin bokhandelsdisk...

E. TH.

En pälskappa är billig

att äga, ehuru kostbar att anskaffa, är oumbärlig för de unga, som vilja vara eleganta, är nödvändig för de äldre, som måste tänka på sin hälsa. Vill ni vara säkra om att få ett äkta pälsverk, värd sitt pris, bör Ni ovillkorligen vända Eder till en fackman. Körsnär EM. LIPSCHÜTZ, Grevtureg. 22, Stockholm, åtnjuter sedan gammalt sina kunders fulla förtroende.

KUNGSTRÄDGÅRDEN, VAD DEN VARIT OCH KAN BLIVA AV OSWALD KUYLENSTIERN

DÅ NU KUNGSTRÄDGÅRDENS omdaning och försköning åter står på dagordningen, blir helt naturligt en av de första frågorna: huru såg denna parkanläggning ut, då den befann sig på sin höjdpunkt, och i vad mån låter det sig göra att återgå till det gamla?

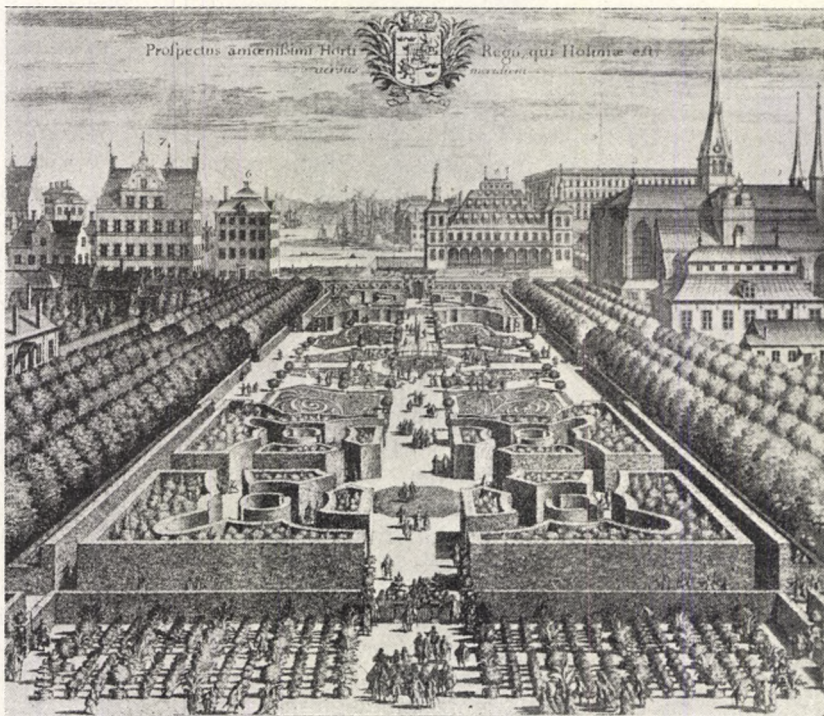
»Kungsträdgården vid S:t Jakob» hade under 15- och 1600-talen sin begränsning i väster av Jakobs kyrkogård och i öster av Näckströmmen, efter vilket vattendrag Näckströmögatan har sitt namn.

Huru anläggningen såg ut i slutet av 1600-talet, känna vi av Dahlbergs *Svecia*. Trädgården flankerades, då som nu, av dubbla alléer och kännetecknades för övrigt av klippta häckar och symetriskt anlagda, konstmässiga planteringar i den då allenahärskande franska stilen. I mitten av trädgården, där nu Carl XIII:s staty befinner sig, befann sig en vattenkonst, som fick sitt vatten från Träsksjön. Den ersattes längre fram med Fredrik I:s marmorbyst.

Hur Kungsträdgården och livet därstädes tedde sig på 1760-talet och senare, få vi en utmärkt föreställning om genom Fredmans Epistel n:o 37, »Till Mollberg på post i Kungsträdgården». Liksom den tidens Stockholmska kyrkogårdar var nämligen Kungsträdgården omgiven av en stenmur med flera grindar, av vilka de södra voro de förnämsta. Dessa vackert smidda järngrindar finnas ännu i behåll, nu försedda med Carl XIII:s namnchiffer och förflyttade till södra ingången till Haga.

Framför dessa portar postade en eftermiddag omkring 1766 den ståtliga gardesgrenadiär, som Bellman ogenerat slår tillsammans med korporal Mollberg. Den verkliga Mollberg var nämligen under sin militära tjänstetid ryttare vid Livregementet och kan därför icke hava postat vid Kungsträdgården. Men sådana småsaker bekymra ingalunda skalden, som låter Mollberg uppträda i alla sådana roller, där det behöves en lång och ståtlig karl. Man kan i alla händelser vara viss om att skildringen av posten, med sin blanka tofsprydd grenadiärmössa, sin svarta halsduk, sin stångpiska och pudrade hårlockar, sin martialiska hållning och sin höga färg är tagen på kornet. Lika åskådligt är livet innanför grindarna med dess »blomstrand-prål, sammanvridna valv, blompottor och stoder» återgivet. Man ser också genom gallret, huru trädgårdsgångarna äro kantade av konstnärligt klippta buxbomshäckar samt huru nejlikor och röda pioner lysa. Bellman erinrar om en tid, då trädgården ännu icke var tillgänglig för allmänheten, men då landets monark lustvandrade där, lyssnande till sång eller musik av framstående in kallade utländska tenorsångare och sångerskor eller virtuoser på olika instrument.

I början av Gustaf III:s regering, då episteln n:o 37 fick sin nuvarande utform-

Kungsträdgården från norr. Kopparstick av J. van der Avelen 1700. Ur Dahlbergs Svecia.

ning, hade Kungsträdgården öppnats för allmänheten, och här trängdes då om varandra »herdinnor och grevinnor», och på de, av de lummiga träden överskuggade, bänkarna iakttaga diktaren olika typer, bl. a. en officer »rustad i stövlar, med bälte av guld och i rocken glimmande knappar, klappande »en Iris.»

Denna skildring av Kungsträdgården är tydligen, liksom så många andra av Fredmans Epistlar, sammansatt av ögonblicksbilder från olika tider, i detta fall ända från tiden före 1767, då den vattenkonst, vars »sorg av sprutande floder» skalden förnimmer genom samtalen, löjerna och musiken borttogs, till år 1773, då episteln synes hava nedskrivits, och då vilken av Stockholms invånare som helst hade tillträde till den forna Kungsträdgården.

Under Gustaf III:s tid hade sålunda tvevelsutän Kungsträdgården sin höjdpunkt av glans och livfullhet. År 1796 började man hugga ned en del av de gamla träden, och längre fram nedrevs södra muren, mitt emot det forna De la Gardieska palatset, som från 1691 i hundra år i egenskap av arsenal inrymde den rika profésamlingen.

En ännu större förändring undergick Kungsträdgården under slutet av Karl XIII:s regering. Nu skedde trädgårdens förvandling till torg. Så gott som alla träd, utom huvudalléerna, nedhöggos, och hela platsen planerades och grusades och blev sålunda förvandlad till ett sandhav, något som bättre överensstämde med empirens smak och det inbrytande borgerliga århundradets fordringar än den förra aristokratiska slutna, med grönt av olika slag uppfyllda vackra rokokoträdgården. Som en gård av sonlig tacksamhet uppsatte Karl XIV Johan här sin adoptivfaders sta-

ty, och den forna Kungsträdgården omdöptes officiellt 1822 till Karl XIII:s torg.

Den öppna platsen utvidgades ytterligare efter 1825, då den 1793 till dramatiskt teater förvandlade Arsenalen nedbrann. På denna plats upprestes 1868 Karl XII:s staty, och 1873 uppsattes i södra delen av torget Molins fontän, kring vilken planterades de pilar, som ännu levande stockholmare minnas såsom rätt spåda telningar.

Så småningom började grönskan dock att återfå sitt värde över gruset och sanden, och Karl XIII med sina bronslejon blev medelpunkten i en stor rabatt, en anordning som dock knappast kan anses vara till fördel varken för statyn eller Kungsträdgården i dess helhet.

Med det utomordentliga läge, som den vackra promenadplatsen innehar, är den en

av vår huvudstads förnämsta prydnader, och med tacksamhet måste också dess invånare emotse varje försköning av platsen, som kan äga rum utan att man våldför sig på dess karaktär.

Något försök att återföra Kungsträdgården till vad densamma var under sin sista glansperiod under Gustaf III, kan ju icke ifrågakomma, bl. a. av det enkla skälet, att redan med hänsyn till den med varje år ökade trafiken, ett nytt inhägnande vore olämpligt, även om detta från rent estetisk synpunkt kan te sig tilltalande. Största svårigheten vid frågans lösning torde också ligga i att kunna rätt avväga mot varandra vad det praktiska livet och skönhetsinnet var för sig fordra, trafikhänsynen mot det estetiska.

Ett studium av de i Liljevalchs konsthall utställda förslagen till denna omändring av Kungsträdgården ger ock tydligen vid handen, vilka svårigheter, som föreligga. Man måste taga hänsyn till det redan historiskt givna. Det kan ju icke komma ifråga att borttaga eller förflytta varken Karl XIII:s staty eller Molins fontän. Ett par förslagsställare ha visserligen på sina ritningar förflyttat de fyra lejonerna, vid foten av Karl XIII:s staty, till andra platser, men med full rätt ha skarpa invändningar gjorts här emot.

Av liknande skäl bör det skulpturverk eller den fontän, som eventuellt kan komma att bli medelpunkten i Kungsträdgårdens norra tredjedel, ej i stil alltför mycket avsticka mot vad som förut finnes där.

Historiskt sinne och pietetsfullhet är för denna frågas lösning lika nödvändiga som konstnärlig fantasi. Det hela är dock i främsta rummet en uppgift för trädgårdskonsten, men tydligt är att mycket här är att göra. Få parker i världen erbjuda en vackrare tavlå än Kungsträdgården, exempelvis en kväll i maj, då träden stå i sin vårliga, nyutslagna grönska och då på andra sidan Strömmen slottets fönster glimma i aftonsolen.

Välj IDUN 1922!

H. E. EKSTRÖMS JÄSTMJÖL

MINA LEVNADS MINNEN

AV HELENA NYBLOM.

(Forts.)

DET RADER ETT OHYGGGLIGT lugn över det hela, man känner, att människorna smyga omkring och viska till varandra. Fienden kan vara dold helt nära, han kan vara överallt, bakom, framför, där man minst väntar det. Det första offret är redan fallet, denne unge friske man, som ligger död mitt i bilden med en kula genom huvudet.

Man ser av denna tavla, att målaren har varit med om kriget. Det är icke något förhållande av den franska äran eller av krigets traditionella glans, det är en tavla av kriget, sådant det är, upplösande och förstörande, på sitt omänskliga sätt ödeläggande allt, vad människor hava arbetat för och samlat på, när det går fram för att fördärva och lemlästa människokroppar och bringa döden med sig överallt. En oöverskådlig massa hästar och människor, ett virrvarr av figurer i stark rörelse kan icke uppfattas och förstås av åskådaren. Det är det slags bilder, som väl kunna dekorera en stor vägg, men icke intränga i ens medvetande såsom en erinring av verkligheten.

När de Neuville och Detaille välja en episod från kriget, där handlingen icke är ställd rätt inför ens ögon, utan snarare anas som en fasa i luften, och där man blott ser följderna av det ohyggliga som försiggår, träffa en eller ett par personer, så gör det ett så begränsat och personligt intryck att man långt starkare gripes därav än av en stor bataljtafva. Det är ungefär som när man under ett krig hör att det har stått ett slag med så och så många döda och sårade. Det är en förskräcklig händelse, något så stort och uppskakande, att man knappt kan fatta det. Men hör man en dag, att det har stått en drabbning med en liten skara soldater, varav en eller två äro döda, andra hårt sårade, och det bland dessa få befinner sig en eller annan, som man sett, som man vet såg så och så ut, då blir saken med ens på ett helt annat sätt levande och gripande verklighet. Det är dessa mindre omfattande men långt mer personligt skakande ämnen, som franska målare helst välja såsom uttryck för krigets karaktär, och de hava utan tvivel träffat hjärtpunkten därav.

De målare, som blivit nämnda i denna kortfattade erinran om Parisexpositionen, höra utan tvivel till Frankrikes bästa konstnärer eller till dem, som äro mest beundrade, men de utgöra blott ett försvinnande fåtal i den stora skara av framstående och betydande målare, som det moderna Frankrike äger.

Flere av de yppersta hava icke ens blivit nämnda, men syftet med denna översikt har blott varit att giva ett intryck av de högst olika arter och målningssätt, som alla hava plats att utveckla sig i Frankrikes huvudstad. Också gå alla världens nationer i skola där, ja, t. o. m. amerikanarne, som dock äro fransmännen så genomgående olika i allt, lära sig måla i Paris. Saken är den, att den s. k. franska skolan icke påtvingar någon en särskild metod att måla eller ett särskilt sätt att se. Den respekterar alla sätt och alla

metoder, blott målaren har talang och har något personligt att uttrycka med denna talang.

Därför har Frankrike de mest idealistiska och de mest krasst realistiska målare. Där finns målare, som i synnerhet lägga an på färgen, andra, för vilka teckningen är huvudsak, åter andra, som gripa till vilka medel som helst för att få fram det uttryck, för vars skull de måla tavlan; och det finns en hel mängd, som tillnärmelsevis försöka förena alla dessa goda ting till ett helt. All mänsklig strävan är ju blott approximativ, och fullkomlig är lika litet någon konstnär som någon människa över huvud taget. Men den, som ser den franska konsten representerad i stort såsom här, måste erkänna, att här finns en hel mängd god ärlighet, ett allvarligt sökande efter sanningen och en aboslut fordran på ett ihärdigt och djupt gående arbete. De målare, som tro, att genialitet är lika med slarv, när man endast har begåvning, skola finna en tusenstämmig motsägelse i de franska målarnes arbeten. De tyckas alla säga, att begåvning är en god sak och en aboslut nödvändig förutsättning för ett sant konstnärskap, men till och med den stora begåvningen når icke målet utan ett mycket långt och allvarligt arbete, och här är det, som nästan alltid, de största talanger, som också haft den största energin. Men en liten begåvning kan växa långsamt och säkert under ett trofast och ärligt arbete. Det gäller blott att vara sann och icke att affektera att vara ett geni.

Frankrikes moderna målarskola har plats för allvarliga arbetare, och det är av denna enkla orsak, som alla, som vilja lära sig måla nu för tiden, hava mest anledning att lära sig något i Paris. Där hava de mångfaldiga lärare att välja på och kunna sluta sig till det slags konst, med vilken de mest sympatisera. Det finns i den franska konsten ingen despotism, som tvingar någon att hylla en enväldshärskare.

Konsten är, som Frankrike självt, republik.» — — —

Den korta tid vi voro i Paris tillbringade vi nästan uteslutande på utställningen, och där uteslutande bland de franska konstverken. Därför har jag också blott minne av vad jag där har sett och upplevat under vår vistelse i Paris.

Men det var en rik och mångfaldig värld att vandra igenom, som störtade sig över en med oändligt många nya idéer, olika uppfattningar och skönhetsbegrepp.

Det har gått mer än trettio år sedan den gången, och under så många år ändrar man nog sina omdömen om mångt och mycket. Man vänjer sina ögon vid nya färgsammansättningar, liksom man vänjer sina öron vid nya klanger. Men i det väsentliga finner jag dock, att man förblir sig lik, blott att ens sinne fördjupas i samma riktning, det en gång har slagit in på. Dessa abosluta omkastningar, då människor beundra vad de förut ha förkastat, och förakta, vad de en gång ha älskat, förstår jag inte alls. Liksom allt, man upplever, aldrig förgår eller försvinner, utan blott växer i dimensionerna, ju längre man får det på avstånd, så synes mig också, att ens

åsikter blott bli kraftigare och mera tydliga, när tiden sköljer sina böljor över en. Det mörka blir så ohyggligt kolsvart och det ljusa så idealiskt ljusst.

När man hör konstnärer, och till och med mycket begåvade konstnärer, ändra åsikt om konstens uppgift och medel, varje gång en ny riktning gör sin korta rond över skådeplatsen, förefaller det en obegripligt. Moderna i konsten växla nästan lika ofta som moderna i klädedräkten. Damerna, som i krinolinens dagar ansågo sig inte vara klädda, förrän de hade krupit in i den onaturliga bur, som krinolinerna spände omkring dem, tycka nu för tiden, att intet är passande och vackert, som skyler kroppen. Klänningarna kunna inte bli nog korta och tränga eller för uringade både fram och bak. Det ena året ska hattarna vara så stora, att de överallt, där de uppträda, genera och plåga andra människor. Därefter skola de plötsligt tryckas ner över ögonbrynen och så åter sväva högt på hjässan; och kloka, fina damer med god smak bli inom otroligt kort tid modets offer och finna blott skönheten uttryckt i den form, som påbjudes under ett par månader eller högst ett halvt år. Men att männen, att konstnärerna skola vara lika svaga för dagens infall, förefaller onekligen mycket opersonligt. Om nu också en grupp av konstnärer uppfatta måleriet ungefär på samma vis, är det dock besynnerligt, att alla skola göra det och följas åt som en skock får de få år, modet vill ha det impressionistiskt, futuristiskt eller påtrycka konsten något annat sekteriskt namn. Det är att göra rikedom fattig och att vilja tvinga livets outtömliga ström in i en mycket smal och begränsad fåra. I naturen finns plats för en oändlighet av former och färger, och det faller ingen in att förbjuda gullvivor att vara små och mjuka eller furor att vara stora och hårda. Om våren har det gröna alla möjliga färger, — gnistrande grönt, blågrönt, svartgrönt, skimrande i gull, smältande i silver, svagt, svagt antytt, mycket starkt markerat o. s. v. i oändlighet. Allt detta mångfaldiga uppfattas av olika människor, som se samma sak på olika sätt. Varför skall konsten vara så trångbröstad och skolmästaraktig, att den skall förbjuda olika talanger att arbeta på olika sätt? Snarare skulle den förbjuda de många unga konstnärerna att efterapa och aboslut vilja se på ett visst givet sätt, som modet påbjuder. — Men saken är, att det i konsten finns liksom överhuvud taget i allt, en sorgligt stor brist på individualiteter.

Utän tvivel begära människor olika saker av konsten. Det finnes de, för vilka färgen är det viktigaste, liksom för många tonen i violinen är det förnämligaste. För några är linjen huvudsaken, liksom rytmen i musiken är, vad de mest fästa sig vid. Det finns också de som överse med både brist på färg och form, om det andliga uttrycket gör intryck på dem. Jag inser inte, varför inte alla skola ha rätt att beundra, vad som mest tilltalar dem?

Vad mig själv angår så glädes jag kanske mest åt dekorativ konst. Meningen med en tavla är ju dock att den skall pryda en vägg. Vad Ehrensvärd säger om »mönstret» i

Äkta Spets- & Sidendépôt
LINNÉGATAN 38

Till utstyrselar!

Spetsar, Schweizerbrodyr,
Linne- och Bomullsväv.

A. T. 197 00. 2 tr. HISS. Riks Ö. 436.

tavlan, som är det som först frapperar en, gäller nog alltid. — Isynnerhet i större rum är det avgörande hur en tavla smälter samman med arkitekturen. Hur Puvis de Chavannes har förstått att åstadkomma denna harmoni mellan rummet och bilden, har jag senare lärt mig. Redan 1889 gjorde hans landskap i Panthéon och i Lyons Museum detta välgörande, harmoniska intryck på mig. Däremot kan jag aldrig beundra hans figurer, som förefalla mig lika stela och ledsamma som då jag såg dem 1889. Om man jämför dem med Pompejis fritt stående figurer (t. ex. en kvinnoskepnad som går fram, med ryggen mot åskådaren och plockar blommor), kan man inte undgå att se motsatsen mellan de pompejanska figurernas levande, sköna rörelser och Puvis de Chavannes' konstruerade mannekängfigurer. Han förefaller så akademisk, så litet spontan.

Men om jag också finner, att en dekorativ bild (häst målad på det ställe, den är ämnad för) kanske är en av måleriets största och gladaste uppgifter, inser jag mycket väl, att en helt annat art av konst är lika berättigad och kan uppfylla andra mål för ens längtan.

Först och främst porträttet, som ju har till sin första uppgift att återge personligheten. Det hjälper inte om både färgen och linjerna i ett porträtt äro tillfredsställande. Det är ändå till slut personligheten, man vill se. Härvidlag är det det underliga, att flera utmärkta porträtt kunna brista en hel del i yttre likhet. Näsan, munnen, pannan kunna avvika i formen från modellen, och dock kan hela bilden ge det allra sannaste intryck av personligheten, därför att målaren har haft förmågan att uppfatta och återge den andliga karaktären.

Det finnes landskapsmålare, som helst vilja måla landskap i liten skala. Några älska mest att fånga naturintrycket i en skiss. Andra föredraga att utarbeta ett stort landskap eller att använda landskapet som dekorativ väggmålning. Alla sätt äro lika berättigade och kunna var för sig vara lika goda, — om de äro goda.

Det är inte länge sedan flera konstnärer med förkärlek komponerade bilder, som skulle berätta något, antingen en mindre vardagshändelse eller någon stor fosterländsk tilldragelse. Numera ha de flesta människor tappat smaken för denna art av måleri, vars ämnen snarare tyckas tillhöra litteraturen. Emellertid skulle man, om man ville avlägsna dem, beröva mänskligheten en ansenlig mängd av mästerverliga bilder.

Och om en målare känner sig dragen till ett ämne, där berättelsen tilldrager sig uppmärksamheten, så skall han

Tre kammarmusikafnär anordnas härstädes under vintern av trion Märtha Ohlson, Axel Runnquist och Carl Lindhe. Den första konserten gick av stapeln förra veckan och upptog Beethoven, Sonat A-dur för cello och piano, Nat. Broman, Sonat (manuskript) för violin och piano samt Schumann, Trio för piano, violin och cello.

John Hertzberg.

Ingenjör, f. hovfotografen John Hertzberg har kallats till docent i fotografi vid Tekniska högskolan. Mr Hertzberg var som våra läsare minnas prisdomare i Iduns amatörpristävlan i somras.

Höstens första snöstorm för en vecka sedan gick våldsamt fram över landet. Vår bild här ovan visar en gata i Alingsås, som avstängts till följd av det häftiga ovädret. Gustav Ewald foto.

sannerligen också ha lov att måla det, förutsett att man inte behöver tryckt katalog för att — liksom vid programmusiken — kunna uppfatta innehållet.

*

På hemvägen till Stockholm stannade vi i Skåne, där vi besökte fru Heise på Rydebäck, och Gunhild Posse på Maryhill.

Grevinnan Gunhild Posse var den gången gift med greve Fredrik Posse, som var ingenjör och bodde på Maryhill, beläget mellan Landskrona och Hälsingborg vid sandkusten inte långt ifrån Rydebäck.

Stället är en stor villa, som ligger högt, omgiven av en blomsterträdgård och med en härlig utsikt över Sundet.

Gunhild Posse, numera doktorinnan Poul Bjerre, är Gunnar Wennerbergs näst yngsta dotter och har ärft mycken andlig rikedom av sina föräldrar. På den tiden hade hon

ännu sin stora, praktfulla sångröst i behåll, och vi gjorde mycket musik tillsammans. Uppe i det lilla tornet stod pianot, och när vi började spela och sjunga om sammarkvällarna, sedan barnen voro i säng och huset hade kommit till ro, kunde vi fortsätta till sent på natten, medan månen svävade över Sundet, eller det blixtrade över Danmark. När jag talar om den tiden, ser jag Gunhild för mig, som hon då såg ut. — Hon var lång och gämlig, bred över axlarna och smal om livet. Hennes ansikte var inte alls vackert vad dragen beträffar, emedan hon hade en liten näsa, en stor mun och rätt små mycket ljusblåa ögon, som voro insatta litet à la chinoise. Men ingen, för vilken ett andligt uttryck har något värde, kunde låta bli att fångas och tjusas av hennes utseende. Dessa ljusa ögon kunde uttrycka allt, från den gladaste skälmaktighet till det djupaste allvar, och denna stora mun var så rörlig och så intressant, att jag måste ge min dotter alldeles rätt, då hon en kväll yttrade sig om den. Jag tänkte just på, hur den hade öppnat sig för att släppa ut en ström av toner, och sade: »Det är en väldigt stor mun Gunhild har.» Varpå min dotter ivrigt svarade: »Jag skulle önska, att den var dubbelt så stor.»

Gunhild Wennerberg var mycket klen, då vi besökte henne. Hon låg mest hela dagen i sin hängmatta mellan rosorna, och hon fortfor att vara klen, ofta mycket sjuk, hela livet igenom. När hon ibland gick över gräsplanen i trädgården, sade hon: »Jag är som den lilla havsjungfrun, att varje steg känns, som om de stötte ett svärd igenom mig.» Men hon sade inte detta sorgmodigt eller klagande utan med ett strålande leende. Och varken då eller senare i

Kvalitets-möbler i alla förekommande stilar och prislägen

SVENSKA MÖBELFABRIKERNAS
STOCKHOLM

Birgerjarlsg. 24

Hornsgatan 32

Husmödrar!

Besök demonstrationerna i Iduns
provkök
tisdagar kl. 11,30—2,30.

livet, då hela tillvaron blev en ständig kamp för henne, har jag någonsin fått intryck av annat än glädje, när jag varit i hennes närhet.

Få människor, jag känt — kanske ingen — har som hon förstätt att glädja sig åt livets gåva och kunnat avlocka varje stund något lyckligt. Andra begåvade människor lida av att länge gå sysslolösa. Man tänkte aldrig på, om Gunhild hade arbete eller var aktiv på något sätt. Hon var alltid lika levande, lika full av starka personliga tankar och varma känslor, aldrig orolig eller förströdd, men samlad, kontemplativ, på samma gång tändande och lugnande. Varje dag i hennes närhet föreföll lång. Inte därför att den var enformig, men därför att den var så innehållsrik.

Den dag, vi kommo till Maryhill, var det regn, och flaggan, som svajade från tornet, hängde slappt ner som en våt trasa. Men jag kan inte beskriva, hur lyckligt jag kände det, att åter se den svenska flaggan, och jag tyckte, den var obeskrivligt vacker, där den hängde vart och hopskrynkad. Nu, nu var jag hemma!

Det var annars klara och heta sommar dagar, vi tillbringade på Maryhill. En av våra sysselsättningar bestod i att plocka rosor, av vilka det översvämmade i trädgården, och att bära dem till Gunhild och strö dem över henne, där hon låg i sin hängmatta. Vi roade oss då också med

att ge dem andra namn än dem trädgårdsmästare och andra hade bestätt dem. De mycket mörkröda svartörda rosorna kallade vi »Tristi amori», och den stolta, stora rosen, som växer rakt upp på en kraftig stjälk och bar det militäriska namnet »Kapten Kristi» tilldelade vi namnet »Trionfo d'amore», som vi tyckte passade den mycket bättre. Det var också tiden för de spanska körsbären, och jag minns ännu de väldiga korgar fyllda med de härliga, blanka bären, som trädgårdsmästaren ställde bredvid Gunhilds viloplats och varav vi kunde äta hundratals, medan vi diskuterade allt mellan himmel och jord.

Var det en dag särskilt strålande väder, då företogs en färd på Sundet med greve Posses eleganta lustjakt »Star», där allt var inrättat för att Gunhild skulle befinna sig väl.

I fören var det bäddat med kuddar, där vi lågo utsträckta, medan båten skummade genom Sundet. Vi foro ut mitt i segelleden, som jämt är starkt trafikerad av skepp från alla nationer, passerade alldeles tätt förbi stora segelfartyg med alla klutar uppe och roade oss med att speja efter flaggorna, som angåvo deras olika nationalitet. Medan vi ströko så nära förbi, att vi kunde se personerna, som voro ombord, alldeles nära, hälsade Gunhild dem genom att sjunga italienska eller franska visor, och de tackade med ett leende och en vänlig handviftning. Ett ögonblick därefter voro vi långt åtskilda, och andra fartyg med andra okända människor flögo oss tätt förbi.

Våra måltider serverades av de präktiga sjögastarne på »Star», som hade sjömannens vanliga smidighet i att kunna passa upp på ett lätt och behagligt sätt. Då vi inte hade något bestämt mål för vår färd, kryssade vi fram och åter mellan Sverige och Danmark i en beständig flykt, än närmare Skåne och så åter nära Danmarks skogsbevuxna kuster, me-

Affärsmän!

Insänd nya preparat och hushålls-
artiklar till avprovning gratis i
Iduns provkök.

dan sommardagen skiftade i alla belysningar och färger. Då vi passerade Kronborg, överraskades vi av att se det stolta slottet hälsa med sin flagga. Anledningen var den tretungade kungliga svenska flaggan, som Svenska segelsällskapet ju har rätt att föra.

Då vi efter solnedgången åter landstego vid Maryhill hade man en känsla av att ha varit ute på någon flygfärd mellan alla Europas nationer och i tysthet ha gjort bekantskap med många främmande människor, som man aldrig förr hade sett och aldrig skulle återse. Vi hade insupit så mycken luft och skönhet, så mycket solsken och kraft, att det kändes som ett förnyringens bad. Och medan sommarnatten sänkte sig över jorden, slutade vi dagen med att göra musik uppe i tornet under stjärnhimlen.

Efter en sådan dag hade jag så stark känsla av, att de dagar i livet, som stärka en mest, äro de, då man ingenting särskilt upplever. Människors sammanträffande och samliv bringa alltid så många dissonanser, så mycken oro; men en dag tillbragt i samliv med naturen, i beskådande och passiv beundran, gör en lycklig. Dock är det ju naturligtvis meningen, att sådana stunder blott skänkes en som en stärkande dryck, som man skall taga emot som en himlens gåva.

(Forts.)

Dikter av perserskalden Hafis, tolkade efter Hans Bethge av Erik Blomberg.

Hafis' grav.

Framför Schiras höga murar
ligger det sköna Mozella.
Där är Hafis begravnen.

Ingenstädes i Persien
sjunga näktergalarna
så sagoljuvt som där.

Ingenstädes i Persien
stiger den unga våren
så blomsterhöljd ur jorden.

Sällsamt, på Hafis' grav
dofta ej blommorna
så som de bruka.

De dofta festligt och nikt,
fint berusande blodet —
det är ingen doft av blommor,
det är doft av det sötaste vin . . .

Min flicka är som cederns stam.

Min flicka är som cederns stam. Så
timra

åt mig en cederkista. Det må bli
min sista vilobädd. Där slumrar jag,
för evigt i min flickas armar slutna,
min flicka — hög och smärt som
cederns stam.

Ni lyssna, då man binder ton vid ton
och glädjas åt den vackra klangen.

Blom vid blom
ni binda och beundra deras prakt.

Då tvänne hjärtan närma sig varann,
då gråla ni. Liksom ej hjärtan vore
mångtusenfaldigt skönare än blommor.

Älskaren.

Den verkligt vise går med lugn förbi
all världens ting, ty väl han vet
att allt är fåfängt och bedrägligt sken.

Jag arme narr! Jag lär mig aldrig
att gå förbi ett enda litet hår,
ett litet hår ifrån min Sulamits
mörklockiga och stolta huvud!

Sorgsen vår.

Den ljusa våren nalkas. Hyacinter,
tulpaner och narcisser stiga upp
ur bruna bäddar. Varför dröjer du?
Dig håller jorden fången i sitt mörker.
Åh, jag ville gråta liksom vårens moln,
— måhända att du stiger då ur djupet,
den skönaste av vårens alla blommor.

Jag ville flåta av ditt mörka hår
ett band att svinga vid
från sol till sol
och prisa för dem alla
din skönhet.

Vid **Blodbrist**
och **Svaghet** är

IDOZAN
Skadar ej tänderna.

mest effektiva järnmedicin och blir därför
billigast. 5 gånger större järnhalt i Idozan
än andra. **Mycket välsmakande.**
Rådfråga Eder läkare. Fås på alla apotek.

ROMEO — AV JANE GERNANDT-CLAINE

DE NYFÖRLOVADE HADE STÄMT möte nere vid stranden i den stora trädgårdspark, som hörde till den praktfulla villa, där den unga fästmän bodde ute på Djurgården. På slaget tre hade fästmannen lovat att komma. Fästmän — Ada Vessel — var där redan en liten stund före den utsatta tiden, slank, stilfull, klädd i en blandning av svart, gredelint och vitt, eftersom det var de enda färger modet föreskrev för ungdom på våren det nödens år 1921.

Att hon måste förefalla ovanligt allvarlig, det visste han, men allvar missklädde henne inte. Vid tjugufyra års ålder ansåg hon sig tillräckligt ung för att kunna se en smula snett på livet ibland utan att verka anskrämlig för det. Och så var hon förmoden och långt ifrån illa utrustad av naturen på något sätt. Många, däribland hon själv, tyckte att hon såg riktigt bra ut. Och utan att stryka under saken på ett vis, som kunde falla folk alltför tydligt i ögonen, räknade hon sig till de intellektuella, fast hon trolovat sig med en tenor.

Men — det undrade hon just — varför skulle tenorer anses på något vis undermåliga i vett? Hennes fästman var intet ljus; det kunde ingen människa rimligtvis begära av en pojke som Erland Spåre. Han hade bara vanligt gott förstånd. Han var trevlig och glad. Och när han sjöng, glömde man allt annat för att sitta där som en ren idiot, fången kanske icke så mycket av uttryckets eld som av stämmans ungdomliga must och tjusning.

Hon, Ada, var icke den enda, som låtit känslorna löpa av med sig. I ett gammaldags trähäus några stenkast därifrån bodde för knappa fyra dagar sedan en ung sångerska, som ansågs äga en ganska lovande framtid och gick och dränkte sig sam-

ma dag tillkännagivandet om Erlands förlovning stod i tidningarna. Det var så vansinnigt någonting i världen gärna kunde vara, men vilket förnuft har någonsin skrivit lagar för olycklig kärlek? Det tycktes som om den stackaren varit blind in i det sista och suttit och väntat på sin älskade var dag och stund, tills allt hopp äntligen var ute.

»Så dum skulle jag aldrig varit», avgjorde fröken Ada. »Jag skulle sett verkligheten in i ögonen och bitit ihop tänderna och tagit nya tag. Men jag är inte hon och hon var inte jag. Om vi också blivit kära i samma föremål, var hennes och mitt ingenium så olika som natt och dag.

Vem av dem som varit den mest helstöpta, utgjorde en annan fråga. »Jag kan gå och förälska mig hur avigt som helst, det är inte tu tal om det», tänkte den unga fästmän, »men kasta mig i sjön, se det gör jag inte.» Huvud på skaft, det hade hon och en viss torka i förnimmelserna till på köpet kanhända, men det helstöpta ägde dock hennes fulla sympati. Om en ung man gått och dränkt sig för hennes skull, kunde hon varit i stånd att resa ett altare åt honom i sitt hjärta. Och det fästän hon varken var sentimental eller svag för dylika överdrifter i allmänhet.

Det rena snusförnuftet tråkade emellertid ut henne. Och i själ och hjärta kände hon sig smickrad att hon, den kloka fröken Vessel, kunnat begå något så pass tokigt som att endast lyssna till sitt tycke och trolova sig med unge Spåre, vilken ej ägde annat än sina framtidsutsikter. Men det var mycket nog kanske. I förmiddags hade han provsjungit för Operans direktör och mitt i alla de funderingar, som upptogo henne, brände hon av längtan att få veta hur det gått. Orolig hade hon al-

drig varit, och i detsamma hon hörde steg bakom sig och vände på huvudet och såg sin fästman, visste hon att han lyckats.

Lång och ljuslagd, idealet för en smidig, uppgymnastiserad ung svensk, vandrade hennes vackra gosse under de doftande björkarna ned emot stranden, där hon stod. Han gick rätt fort men stannade då och då och såg upp i den vårliga luften och drack in de nyutslagna lönnblommornas sylriga sötma med ett välbehag, som inte kunde varit fullkomligare om han tömt ett glas champagne efter en dans. Sitt huvud höll han en smula tillbakakastad och de lätt fuktade läpparna öppnade sig över hans jämna tänder, glatta och vita som kärnorna i unga nötter. De tindrande ögonen kisade mot dagern och han smålog obestämt, säkerligen utan att veta av det, åt allt omkring sig, solskenet, fjärdens blåa vatten, de ljumma vågornas skvalp, åt ögonblicket, framtiden, hela livet. Stark och frisk var han som en ung gud, och där Ada stod och betraktade honom, flög ett tokigt hugskott genom hennes hjärna. »Han blir aldrig sjuk», tänkte hon, »aldrig gammal eller bruten. Och aldrig får han någon sorg.»

Så strålande som nu hade hon aldrig sett honom. Och ändå visste han att Elma Liljes döda kropp blivit uppfiskad härnere vid kullerstenarna och att hon skulle begravas i dag. Det var därför de kommit överens om att träffas, och efter ett par sekunders ovisshet gick den unga flickan sin fästman till mötes: — Är det inte ohyggligt? muvlade hon med kinden mot hans skuldra.

Han fick brådtom att hölja hennes ansikte med kyssar och sköt henne sedan en armlängd ifrån sig för att beundra hennes behagfulla gestalt: — Visst är det hemskt,

SI JEUNESSE SAVAÏT — SI VIEILLESSE pouvait! Två osynliga strömmar, som mötas och som aldrig förenas: Ungdomens heta längtan att förstå, att veta, om också blott för att kunna resigenera, och ålderdomens vemodiga önskan att kunna verka och vara till nytta med sin livserfarenhet.

Likväl synes det stundom, som om ungdomens förmåga finge leva för att omhändertagas av ålderns klokskap. Och kanhända är ålderdomen då ej mindre avundsvärd än den gylene ungdomen med dess ovissa famlande.

Vithårig, leende och livlig sitter en god liten morfarsmor — hon kallas också mormor — i sitt soffhörn. Hennes händer, som borde vara mycket trötta efter ett långt, oförtrutet arbete som husmor i ett stort hushåll, vila ingalunda sysslolösa nu i henens knä. De knyta ett nät av finaste vita tråd, och på det nätet skall mormor sedan trolla fram rosenrankor eller stjärnbilder i *filetguipure*. Och vad ha inte dessa kära, litet skälvande händer arbetat blott nu under de sista åtta åren, sedan morfar gick bort! Vackra knypplade spetsar, hålsömmar på det finaste linne, blommor, målade på siden eller sydda med silke och tråd, ja, det bleve ingen liten utställning, om mormors arbeten samlades på ett ställe. Och alltjämt äro mormors ögon så starka, att hon om sommarn i trädgården kan läsa sin tidning utan glasögon.

Villigt som i unga dagar ger mormor också nu för barns och barnbarns skull sin hjälpande hand i hemmet, och ledigt rör hon sig

Henriette Söderberg.

så väl inom- som utomhus, fri från ålderdomens alla krämpor.

Ärligen plockar hon själv korgar fulla med svamp och nässlor för hushållet. Det är ej heller längesedan mormor egenhändigt satte hundratals hyacint- och tulpanlökar i jorden.

Mormor älskar musik. Då Beethoven spelas i Auditorium under hennes stockholmsvistelse, går mormor dit för att få sin härligaste vederkvickelse. Och det kan hända, att hon hemma en skymningsstund sätter sig vid pianot, och mången evigt ung folkvisa klingar då vemodigt fram under hennes gamla händer. Mormor spelar utan noter och gnolar ibland därtill, rent och med ett beundransvärt minne för melodi och ord. Hon kan också spela marscher, gumman. Då tonerna av »Napoleons marsch över Alperna» ljuda, tänker man med häpnad på att mormors barndom inföll helt under Karl Johans regering. Det finnes nu, så vitt jag vet, blott en fem, sex personer, som kalla morfarsmor »Henriette». Och ännu färre äro de, som kände Henriette Lidström, löjtnantsdottern på Hubo i Larv i Västergötland. Men många minnas med glädje det gästfria hemmet i Amål, där mormor härskade i femtiotvå år tillsammans med sin make, grosshandlare Carl Söderberg.

Morfarsmor fyller den 6 november nittio år. Den dagen firar hon i Halmstad, där hon nu har sitt hem hos sin äldsta son, fältläkare Arthur Söderberg och hans maka, född Unger. Den yngre sonen Oskar är bosatt i Selleck, Amerika. De tre döttrarna äro gifta, den äldsta med överste Herman Byström, den andra med rektor Viktor Landorf och den yngsta med intendenten Olof Pihlgren. Nio barnbarn och två barnbarnsbarn se med kärlek och vördnad upp till släktens äldsta.

E. B.

A.-B. P. THÖLDTE

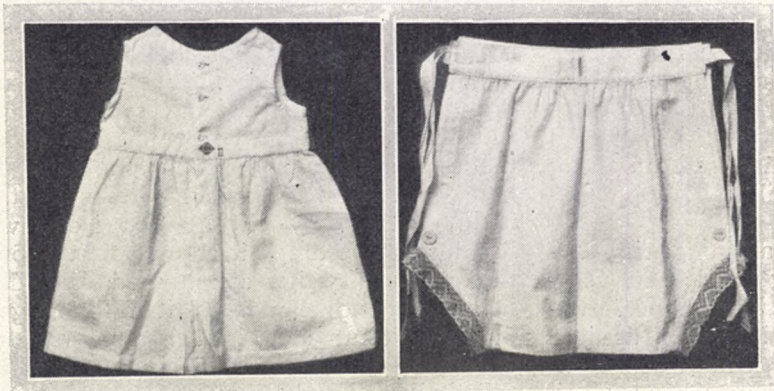
Butiken KUNSG. 5 - Lagret HÖTORGET 14

PÅLSVAROR

AV ALLTID FÖRSTKLASSIGA KVALITEÉR

JULKLAPPEN TILL NORRBOTTENS BARNEN

Två plagg ur babys utstyrel, vartill Idun lämnar mönster.

PAKET TIL VÅR INSAMLING FÖR NORRBOTTENS smättingar strömma in varje dag, och glädjande nog äro nästan alla gåvor valda med omtanke och praktiskt sinne. Barn i Heby folkskola ha sänt praktiska strumpor och vantar som de själva stickat, Svenssons Eftr. Kappaffär i Kristinehamn har skickat en stor kartong, full med pälsmössor, hattar, ylletyg och andra förträffliga saker, och från familjer med barn komma lädor och paket med lustiga och rörande små julkalningar fästade vid kläder och leksaker. En liten tös i Kivik, (Skå-

barn fick ge trasdockor o. dyl. till julklapp åt Norrbottensbarnen, tänkte jag att även tygdjur roar dem.

Alla djur äro av gamla lappar, ty vi hade inte råd att köpa nya, men de äro stoppade med rena trasor.

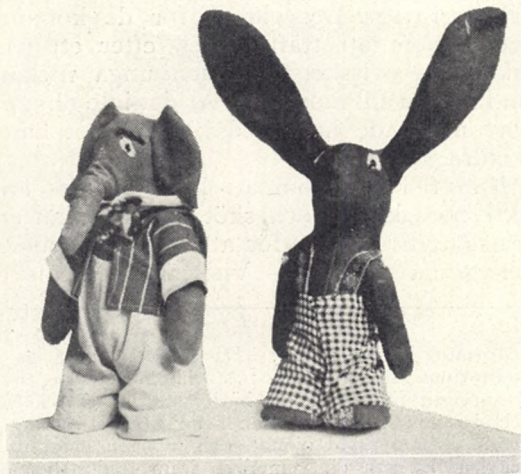
Det som är för litet skickar vi även, nämligen Ragnas skjortor. Ja, jag hoppas att smättingarna där uppe få lika roligt med haren Jösse, elefanten Jumbo, hunden Ludde, apan August och Ruppenkaninerna som Ragna.

Sonja Edhagen, 13 år, Grillby.

Kanske någon av Iduns läsare har lust att beställa dockor av Sonja, så fick hon en liten slant till julen. Dockorna äro mycket bra gjorda, med verklig humor, och bli säkert välkomna julklappar.

Av kontanta bidrag ha förut redovisats Kr. 194. Hårtill kommer: Anna Kihlberg, Sofia Ahlfors, Trollhättan, Kr. 10; Elin Broström, Lasarettet Upplands Väsby Kr. 27; okänd Kr. 5; L. G. Kr. 5; Summa Kr. 241.—

Alla gåvor höra vara redaktionen till handa senast 1 december för att hinna fram till jul.

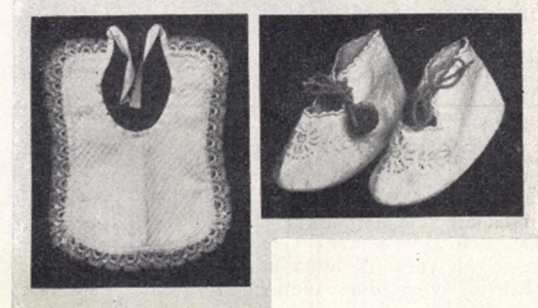

Haren Jösse och elefanten Jumbo, förfärdigade av en 13-års flicka.

Efterskörd barnavårdsutställningen: Babys första utstyrel.

PÅ IDUNS BARNAVÅRDSUTSTÄLLNING visades bland mycket annat också de småkläder, som användas på Sällskapet Barnavårds välkända

anstalt i Stadshagen, Stockholm, och som älskvärt ställts till vår disposition av föreståndarinnan fru Alette Béen. På mångas begäran lämnar Idun nu några bilder av dessa småplagg, och vi ha även gjort en överenskommelse med Stockholms Tillskärareakademi, som levererar mönster för en billig penning. Den som önskar få modellen på dessa praktiska småkläder, behöver endast till Iduns Redaktion, Stockholm insända en krona i pengar eller frimärken samt tydlig adress, så sända vi genast mönster och måttuppgifter på de tio plagg babyutstyreln omfattar. Dessa plagg äro: skjortan, som lämpligen bör sys av tunn Idunaväv med sömmarna vända utåt, så att de ej skava på den späda kroppen, tröjan som göres av flossad piké (tyget som ringas ur under ärmarna användes till sockor och haklapp, i vilket fall man får skarva i på mitten av haklappen med en bit brodyr), den korta linden, haklappen, de små sockorna, som kunna göras av linne antingen helvita eller med ljusblått eller skärt foder och dito bollar, och — om man så vill — ett vitbroderi framtill. Till byxorna tar man någon mjuk fyrskafad vävsort, likaså till underklämmingen. De båda sista plaggen höra ju egentligen ej till den första utstyreln utan tas till under babys andra halvår. Till de tre återstående plaggen, som ett spädbarn behöver, navellist, blöja och mantel, fordras ju inga mönster utan på dem lämnas endast måttuppgifter. Ett utmärkt starkt blöjtyg, som man livligt rekommenderar på Sällskapet Barnavård, är det som väves på anstalten för kvinnliga sinnesslöja vid Rörstrand och som betingar ett pris av 1:65 öre metern med nuvarande garnpriser. När garnpriserna sjunka, sjunker även priset på tyget. Till mantlarna användes lämpligen ruggad tvills, och till navellisten mjuk vit yllefanel.

Babys haklapp och sockor.

nickade han. Kära du, vem kunde ana något sådant? Vid elvatiden lät jag skicka upp blommor. Idel vita — vad var det de hette nu igen? Namnet har jag glömt, men tycker du inte det var det bästa att hålla sig till en och samma sort?

— Jo visst, instämde hon något tövande.

— Ingen människa föreställde sig att hon skulle sluta så där, vidblev han. Jag allra minst... Hon föreföll ju riktigt glad och trevlig, Elma...

— Det var när hon råkade dig, sade Ada. Jag har nyss talat med hennes mamma... Hon hade ingen annan tanke än att få träffa dig... Sista tiden ville hon aldrig gå bort. Hon satt bara hemma dag efter dag och väntade att du skulle komma och sjunga duetter med henne.

— Men, kära hjärtandes, var allt vad unga Spåre hittade på att svara.

— Hon älskade dig, ser du, mumlade hans fästmo, som stod och betraktade honom med genomträngande klarhet i sin blåa blick. Men du vet kanske inte vad

det vill säga? Jag tycker nästan det är löjligt att komma med så stora ord, när det gäller dig...

Han bara spärrade upp sina ögon och såg på henne: — Vad pratar du för slag? När det gäller mig?... Men jag ska uppträda som Romeo i oktober... Ja, där hör du... Så konstig har jag aldrig hört dig förr. Du vet att jag har provsjungit och du bryr dig inte om hur det gått... Du frågar inte efter vad chefen sa... Men han var häpen, kan jag tala om för dig... Jag bräckte honom med mitt höga C och fick hans bestämda löfte att få debutera i höst.

— Kära Erland, så roligt, inföll hon. Jag såg genast att du gjort lycka... Det låg i luften men —

— Men? upprepade han.

Hon drog ett långt andedrag, skrattade en smula och slog ut med bägge händerna: — Ser du, vi skulle aldrig förlovat oss med varandra, Erland:

— Med vem då om jag får fråga? und-

rade han alldeles bragt ur fattningen. Skulle jag tagit Elma kanske — utan ett kronans öre som hon var liksom jag själv för resten?

— Det hindrade henne inte att hoppa i sjön för din skull.

Han betraktade henne med oförfalskad öppenhet: — Men, kära lilla Ada, det var väl inte mitt fel? Jag hade aldrig givit henne äktenskapslöfte eller gjort den ringaste ansats till frieri, det kan jag försäkra dig.

Hon bara såg på honom i sin tur. Detta var ju den mest renodlade dumhet... Skulle han uppträda som Romeo aldrig så många gånger, visade han den fullkomligaste brist på förstående för vad man kallar älskog... Och hon, Ada, som inbillade sig att icke höra till de inskränkta, hade gått och blivit kär i denne vackre pojke — i hans röst, hans lockiga hår, hans friska mun — men var det icke det mest påtagliga bevis på enfaldighet hos henne själv? Ett dussin gånger hade hon hört honom sjunga, och gripen av tonernas rent

NERLIENS

KUNGL. HOVLEVERANTÖR
REGERINGSGATAN 33

Framkallar - Kopierar - Förstorar bäst

K. ANDERSON

PRAKTKATALOG
GRATIS OCH FRANKO

HOVJUVELERARE - OPERAHUSET - STOCKHOLM

"ETT DRÖMSPEL" PÅ DRAMATISKA TEATERN

Indras dotter (Jessie Wessel). Advokaten (Gustaf Molander). Diktaren (Uno Henning). Medelhavsstranden. Almborg & Preinitz foto.

I VÅRT FÖR NÄRVARANDE RÄTT TYNANDE TEATERLIV HAR FRAMFÖRANDET AV AUGUST STRINDBERGS "ETT DRÖMSPEL" PÅ DRAMATISKA TEATERN VERKAT SOM EN METEORS LYSANDE KURVA MOT EN MÖRK NATTHIMMEL. DÄRMEDE VARE EJ ANTYTT ATT FENOMENET PÅ SCENEN SKALL DRAGA LIKA SNABBT FÖRBI SOM DEN CELESTA ELDKULAN.

Ty den sällsamma strindbergska dikten har alltför mycket att ge av djupt tankeinhåll och suggererande stämningvärde för att den skulle mötas av likgiltighet eller oförstående. Allra helst som skalden ej talar i gåtor utan i klara, lättfattliga ord, även där drömspelet, oberoende av förnuftets lagar och verklighetens krav, skapar den mest förbryllande fantastik.

Få diktare ha väl varit så fast sammanvuxna med sina verk som Strindberg. "Ett drömspel" präglas också alltigenom av hans väsen. Här möter man hans idévärld med alla dess sällsamma brottningar mellan ont och gott, skuld och straff, plåga (Forts. sid. 1061.)

sinnliga fägring, hade hon förlovat sig med honom. Men inte kan man leva med en sådan människa? Känslolivet inom honom var tomt som ett lufttomt rum och hon hade gått och klätt honom i sina egna kläder — förnimmelser som hon hade till överlopps och inte orkat bära ensam... Men vem hade givit honom livsberusningen, den rent primitiva lycka han erfor att finnas till? Böjde han sig ned och tog en nypa småsten, blev gruset till guld i hans hand, bara därför att han rört vid det. En Midas var han som rådde om hela världens rikedomar. Allt var hans utom sorgen — men vem kan leva med en sådan människa? Det bleve ju att svälta andligen för den som inte kunde hålla ångan uppe och ta allt från den rent löjliga sidan. Och vem orkade med det, när man inte ville spela teater natt och dag vid sidan om en Romeo, vars Julia väl till sist kunde förvandlas till ett rivjärn.

Det hela var så vanvettigt att hon inte visste varken ut eller in. — Erland, ut-

brast hon, jag ser dig stå klädd i silkes-trikåer och sjunga nedanför min balkong med värja vid sidan och baret på nacken. Du är Romeo och jag är Julia — en Julia som inte kan hålla sig allvarsam och tycker att all den där romantiken är galen, förstår du, spritt språngande galen. Felet är Elmas. Hon rev slöjorna itu för mig och jag kan aldrig laga dem igen.

— Men, vad tusan, brusade han ut, vilka slöjor? Vad är det fråga om?

— Detta, utbrast fröken Vessel och strök tecknet på deras trolovning från sitt finger, bara detta... Den stackars Elma dog för någonting som var mindre än intet... Inte passar jag att vara förlovad med Romeo... Om du givit henne äktenskapslöfte eller inte, det bryr jag mig inte om, ser du, men den döda ska alltid stå emellan oss.

— Prata inga galenskaper, bad han utan egentlig övertygelse.

— Här har du ringen, Erland, återtog hon. Den kan du ge till en annan flicka. Alla stockholmskor komma att springa efter

dig. Du får många att välja på, vänta bara till hösten. Och nu ska du ge mig tillbaka den ring jag gav dig. Jag ämnar ge den till Elma. En av oss ska ner i sjön, ringen eller jag!

Hon mötte hans ögon med ett så oåtergivligt uttryck av upprördhet mitt emellan skratt och gråt att han inte visste vad han skulle tro och blev en smula rädd för henne. Begripa henne kunde han inte alls och visste inte ens om det lönade mödan att försöka. Att hon var riktigt slug tvivlade han på. I varje fall ansåg han det klokast att göra vad hon bad om och drog vårdtecknet av vänstra handens ringfinger och räckte henne det. Varför han gjorde så var honom i det stora hela en gåta. Men utan att betänka sig ett ögonblick, kastade Ada den gyllene bojan i vågorna som ett offer åt den flicka, vilken dränkt sig därute, eller åt stället gudar...

Beställ Edra möbler vid

NYA MÖBELVERKSTADS A.-B. i FALUN,

ÅSGATAN 17
Rikstel. 1196

Tillverkning av finare och enklare möbler samt Bank-, Skol- & Tingshusinredningar. Den ständigt ökade omsättningen är bästa rekommendationen.

Infordra offerter och kostnadsförslag.

AMÉLIE WIKSTRÖM IN MEMORIAM

OFÖRGÄTLIG, OERSÄTTLIG! DE orden, så ofta missbrukade i den första smärtan, då någon för vår tanke och vårt hjärta kär träder in i skuggornas värld, skall ingen som haft lyckan att stå Amélie Wikström nära tveka att använda om hennes tändande och värmande personlighet, i full förvisning att verkligheten denna gång täcker ordens hela innebörd.

Amélie Wikström tillhörde den gamla kända norrlandssläkten med samma namn. Föräldrarna voro apotekaren Zacharias Wikström och hans hustru, Charlotta Gimstedt. Fadern innehade apoteket Gripen på Götgatan i Stockholm, och i samma hus hade familjen under många år sitt hem, och av de åtta barnen voro sju födda där, Amélie som det andra i ordningen. Hon gick först i en småbarnsskola och därefter i Wallinska skolan på Riddarholmen. Efter avslutad skolkurs vistades hon utomlands ett par år, i Lausanne och Paris. När hon kom hem, var hon under några år lärarinna i Gävle för sina kusinbarn Hård af Segerstad. Därefter vikarierade hon några terminer i Wallinska skolan för en av sina vänner.

Skolkamrat och vän sedan barndomen med Anne Charlotte Leffler kom Amélie givetvis att tillhöra den litterära krets som samlades omkring denna författarinna och i vilken märktes Amanda Kerfstedt, Alfhild Agrell, Oscar Levartin, Hellen Lindgren, bröderna Geijerstom, Julia v. Vollmar och många andra. Särskilt för Sonja Kovalevski, som hade svårt att finna sig till rätta med vår nordiska kyla och inbundenhet, blev Amélie med sitt sydländskt varma temperament en förstående vän.

En annan av Amélie Wikströms ungdomsvänner var professorskan Calla Curman. Hon tillhörde den intima vänkretsen i detta sällsynt kulturfinna hem, liksom hon med sina briljanta sällskapsgåvor på de ståtliga curmanska mottagningarna under 1880- och 1890-talen var en lika bemärkt som omtyckt gäst. Även på de stora lefflerska och palmeska mottagningarna var Amélie Wikström självskrivnen. Första gången jag själv sammanträffade med henne var på en av professor Oscar Sandahls rituella födelsedagsfester. Det var i matsalen dukat med två bord, och de äldre gästerna voro givetvis placerade vid världens, och vi mer och mindre yngre vid det andra. När Oscar Sandahl då hälsade gästerna välkomna och harangerade oss vid »det andra bordet», sade han: »Och för det attiska saltet vid det bordet sörjer naturligtvis Amélie Wikström.»

»Varför skulle inte vi kvinnor också kunna ha ett Idun», frågade professorskan Calla Curman några kvinnliga vänner som hon samlat till ett litet intimt samkväm i sitt hem, just en afton då det manliga sällskapet Idun hade sammanträde. Och så utvecklade hon närmare sin »Iduntanke». Bland hennes gäster voro konstnären Hanna Winge och Amélie Wikström, vilka båda genast entusiasmerades för förslaget. I den förras ateljé bildades några dagar därefter sällskapet Nya Idun, vars stiftarinnor blevo de tre nämnda samt Ellen Fries och Ellen Key. Det fanns bland dessa blott en mening om vem som skulle bli det nya sällskapets Harald Wieselgren — d. v. s. inneha sekreterarebefattningen, li-

som han gjorde det i herrarnas Idun — nämligen Amélie Wikström.

Som Nya Iduns sekreterare fick Amélie ett verksamhetsområde där hennes intelligens och bildning, hennes säkra världsvana, stora människointresse och varma hjärta skulle komma fullt till heders. Hon fann sig där i en omgivning där hon själv trivdes samt blev uppskattad och avhållen av de mest olikartade människor. Det första samkvämet hölls den 7 februari 1885, varvid femton medlemmar voro närvarande, och Anne-Charlotte Edgren höll föredrag om »Den estetiska rörelsen i England.» Ordförande var då och två år framåt Ellen Fries. Därefter blev det under tretton år Ellen Key som förde klubban. Mellan henne och Amélie rådde ett idealiskt samarbete. Genom sitt intuitiva förståande av Ellens intentioner och sina egna uppslag utfyllde hon på ett förträffligt sätt Ellen Keys insats. Intet besvär blev henne för stort, när det gällde hennes älskade Idun. Tolerant och fördomsfri, hade hon dock skarp blick för till inval föreslagna medlemmars lämplighet. Och det var alltid hon som inom nämnden framhöll vikten för den allmänna trevnaden av att vederbörande vid sidan av sina fackkvalifikationer också var »idunesisk», och för hennes personliga känsla var alltid den egenskapen den tyngst vägande. Under de sexton år Amélie Wikström som sekreterare ledde Nya Iduns öden torde de samkväm vara lätt räknade där hon ej handlagt förberedelserna, och där hennes elektriserande och samlande personlighet ej givit glans åt feststämningen. Det är egentligen från nachspielen vid sällskapets sammankomster som dess medlemmar ha sina flesta minnen av Amélie. Där blev hon den centrala, som i oupphunnen andlig generositet strödde ut sina håvor. Vem av oss behåller t. ex. ej i glatt minne hennes föredrag vid dessa tillfällen om »den stora kärleken», som hon tyckte att vår ras och tid så litet förstodo sig på. Det gnistrade och sjöd i hennes tal, och detta blev -- som någon en gång yttrade om Amélie själv — »ett värmande fyrverkeri».

Livet hade fört Amélie Wikström tillsammans med en mängd intressanta personer, och det var i hög grad fängslande att höra henne förtälja olika, mången gång helt sällsamma människooöden. Anne-Charlotte Leffler brukade kalla henne sin »karaktärleverantör». Men Amélie gav sig aldrig ro att själv med pennan i hand befästa sina hågkomster. Detta var i sanning skada; det skulle ha blivit en mycket

givande memoarsamling. Och nu när hon är borta, må man väl ångra, att ingen annan ibland skrev ned i hennes ställe. Men vem tänkte någonsin på att det skulle komma en dag då Amélie Wikström ej längre fanns ibland oss, och vi ej skulle kunna fråga henne om gångna tider!

Amélie Wikströms vänskap räknas av alla dem som haft lyckan äga den bland livets välsignade gåvor. Trofasthet och givmildhet voro grundpelarna i den vänskapen. Den hon en gång utkorat övergav hon ej. Men på samma gång hade hon en lycklig förmåga att fylla tomrummen, att låta livet återge vad det rövat, att söka och finna förnyelse. Därför levde hon alltid mitt uppe i nuet, den tid, den stund och »de härliga människor» som just då funnos hade hennes hjärtas friska kärlek, utan att hon därför någonsin glömde de stämmor som tystnat. På det sättet fick hon vänner ur man kan säga alla åldersklasser — även sina vänners barn och barnbarn skänkte hon sitt varma intresse och i hennes lilla hem mötte man lika ofta hennes unga som hennes gamla förtrogna. Hennes hjärtas generositet kände inga gränser. Hon var en av de numera så sällsynta människor som ha tid för sina vänner. Hon hade hjärtats säkra intuition, som gjorde det så lätt för henne att finkänsligt närma sig främmande människor, när hon såg att livet farit hårt fram med dem. Amélie brukade berätta hur en gång, då hon och hennes mor kommit till Lysekil för sommaren --- en sejour under vilken modern hoppats att riktigt få rå om sin dotter — hon genast träffade en ung sörjande änka att ägna sina omsorger. Hennes mor sade då resignerat: »Ja, nu ska Amélie förstas sitta i sorgen med den där änkan hela sommaren». Och så blev det också den gången — och många, många andra gånger!

Behöver jag säga, att Amélie Wikström ej skulle ha varit den hon var, om hon inte ägt humorns strålande gåva? Det var med henne just som Erik Lidforss nyligen yttrade om en vän i en dödsruna, att hon trots sitt goda hjärta aldrig blev sentimental; »hotade det någon gång kom humorn förlösande och befriande och räddade osvikligt inom sitt trygga, säkra värn.»

Amélie Wikström blev slutligen själv hårt prövad i lidandets skola. Hon ådrog sig nämligen två gånger å rad ett mycket svårt benbrott, som halvårsvis höll henne bunden vid sängen, och sedan måste hon långa tider ta sig fram på kryckor och kom aldrig ut under vintern. Denna sista tid blev hon oss alla ett föredöme i tålamod och förnöjsamhet. Aldrig klagade hon, men mången gång uttalade hon sin innerliga tacksamhet över att hennes liv varit så rikt och att hon ännu hade så många vänner omkring sig.

Redan i somras togs Amélie Wikström genom en lätt och stilla död bort ifrån oss. Men först i dessa dagar, då alla hennes närstående och vänner kunna samlas för att hedra hennes minne, äger gravsättningen av hennes brända stoft rum. Med djupt bedrövade hjärtan, men även i tacksam erinran av allt hon skänkt, följa vi då för sista gången vår oersättliga och oförgätliga vän Amélie Wikström.

GURLI LINDER.

KOSTYM BLIR ELEGANT
KEMISKT TVÄTTAD
ELLER FÄRGAD HOS
ÖRGRYTE KEMISKA TVÄTT- & FÄRGERI AB • GÖTEBORG

Pröva

Tuppens Zephyr

och Ni köper ingen annan.

SKAGENS SKUGGOR — AV QVIDAM QVIDAMSSON

NU VET JAG RÄTTA TIDEN att komma till Skagen — en sensommardag, då det ligger en aning av höst i luften, då himlen står hög och klar och vinden unnar sig en kort vila ibland klitternas marhalm, innan höststormarne på allvar bryta in med dån och hot och fador.

En sådan dag är här förunderligt stilla i den lilla fiskarstaden. De bullrande turisthorderna äro borta; endast ett och annat lyckligt par, som kommit hit för att få vara i fred, driver mellan de små husen ned till stranden eller ut över heden, där dagrarna i solnedgångstimman skimra blåvioletta över de små vattensamlingarna.

En sådan dag ligger den långa gatan så tyst i solen; de små butikerna sova; allt vilar sig efter sommarens oro och njuter av att det nu är över för denna gång. Längs sidogränderna flyger blicken ned mot hamnen, ut över havet — blått och stilla i den lysande klara sensommarnatten.

En sådan dag blir Skagen en minnenstad. Milt vemodfull går jag sakta omkring och låter det förflutna tala. När jag står ytterst på landtungan i den sista klitten vid den store diktarens hövdingegrav, är det blott ett par måsar som hålla mig sällskap. I vida kretsar segla de över det mäktiga kumlet, utan ett skrik, tysta liksom allt, utom havet, som drar sina djupa andedrag. Här är det stora minnesmärket över det Skagen, som en gång var, men nu snart är helt försvunnet — här tycker jag mig alltjämt höra slagen av Danmarks odödliga skaldehjärta, lika oroligt och oberäkneligt som havet, mot vars stora famn det ännu vid livsgnistans sista uppflammande sträckte sig. Vida omkring gick i livet Holger Drachmanns färd; till många främmande kuster drog han, driven av diktarens aldrig vilande trängtan efter att se ny horisont; men efter alla irrfärder och stormar sökte han sig alltid troget tillbaka hit upp till Skagen, till den trygga vilan bland enkla människor, strandens och havets folk, som han lärt sig tro på och som öppnat sina hjärtan för honom.

Finns det någon vackrare grav i världen än denna? Havets sångare förd till vila längst ute på udden, där två stolta hav flyta samman och stormen lyfter vågorna högt mot himlen i vitskummiga kaskader. Tum för tum tränger det närmare, havet, mot sin diktares hjärta — allt starkare ljuder dess dån hit upp och ropar på honom. Och i höstens och vårens stormnätter slungas sanden i yrande dans kring gravkullen; allt högre packas de vita sandmassorna kring kammaren; snart skall man icke längre kunna se in genom den lilla rutan till Bindesbølls vackra urna, där askan gömmes. En

Holger Drachmanns grav i Skagens klitter. H. Damgaard foto.

tindrande kall vinternatt, då alla himmelens och havets makter äro ute, fullbordas verket: när stormen bedarrar och solen stiger över havet, ligger den yttersta klitten i sin ödsliga storhet, som om aldrig turistvandalernas fötter trampat dess hjässa, och djupt därnere har äntligen sångarhjärtat i den vita, mjuka, smekande, värmande sandens beskärm fått den stora frid, som det trånade efter.

Det finns en annan grav på Skagen, dit nyfikna och hastande sommarresande väl ännu icke funnit väg i så täta skaror. Det är Kröyers. Han vilar ytterst mot söder på Skagens lilla fattiga kyrkogård, där de enkla minnesmärkena tala sitt dystra språk om vad havet mången gång bjuder som sina trogna arbetares sista lön. Här har den lill-Skagen'ska konstnärskolonien inhägnat ett område åt sig — liksom i livet vilja de hålla samman i döden. Den störste av dem blev fortast trött och har tagit sin plats i besittning, som sig bör i mitten. Framför blomsterinramningen känner besökaren igen en av de gamla vita sofforna från plantagen kring konstnärskolonien. Här har han ofta suttit och vilat under sina vandringar de sista, ensamma åren — här har den trötta handen rört sig av och an på armstödet, medan tanken kret-

Vid den kungliga älgjakten på Haddebo sköts den ståtligaste älgen av höfmarskalken Eric Rålamb. Sven Lundberg foto.

sat kring den dag, då den stora vilans stund skall rinna upp.

Ett varaktigt minnesmärke över det rika konstlivet under de år, då Skagen-näiden var diktares och målars förlovade land, har tillkommit genom inredandet av Kröyers hus åt Skagens museum. I den låga, av klängväxter nästan helt övervuxna längan inne i Plantagen vill man söka samla så mycket representativ Skagenkonst som möjligt, i främsta rummet naturligtvis den döde mästarens verk. På samma gång har avsikten varit att giva besökaren en sann bild av den omgivning, vari han tillbragte så många både lyckliga och tunga år och där

flere av hans berömda dukar kommit till.

Den stora atelieren är till största delen oförändrad. Här står bordet med penslar och färger; här lyser den brokiga vrån med musikinstrument och jaktgrejor; och där hänga väggarna fulla med egna och vänners studier. På staffliet skissen till en stor duk — en sista vandring på Skagens strand — där den slocknande anden i en yttersta kraftansträngning brottas med de medel, som en gång varit honom underdåniga, men på sistone upphört att lyda hans bud.

Det är visserligen inga av Kröyers förnämsta verk som det lilla muséet rymmer — man har hittills så gott som uteslutande varit hänvisad till frivillig hjälp — men till gengäld har här samlats ett stort antal ytterst intressanta och värdefulla skisser från tidiga till sena år, och Kröyer-vännerna har rikt utbyte av att göra en vandring genom de små vänliga rummen. Man erinras om, hur tidigt han mognade och hur snabbt han blev mästaren, för vilken nästan inga svårigheter funnos. Se, hur förvånande säkert han för sin pensel t. o. m. i de allra första försöken, små anspråklösa porträtt av fostermodern och motiv från Gammelholm i Köpenhamn. Så följer en rad skisser från Hornbæk av fin och stillsam, men dock så underhållande karaktär. I nästa stund ljuder en ny ton. »Bonnats Skole i Paris» står det i katalogen — fågeln har flugit ut, men blott för att åter gå i skola. De första resorna till Spanien och Italien äro ävenledes representerade genom skisser; särskilt dröjer man framför en landskapsstudie till »Italienske Markarbejdere». Det är år 1882 som Kröyer finner Skagen och gör fast däruppe, lockad av den underbara luften, där dagrarnas spel synes vara skapat just för en ljusmålare som han. I olja, kol, pastell och blyerts finnas under det låga taket i Kröyers gamla hus — det har betydligt över hundra år på nacken — en lång rad påminnelser om, hur mästaren här uppe för alltid fångades av sommarnattens mystik

(Forts. sid. 1060.)

Bomullstyger - Möbeltyger - Gardiner - Institut för kroppskultur. Halldis Stabell

Vackra, starka, handvävda, ljus- och tvättäkta.
Prover sändas. Preciserat godhetsfullt vad Du önskar.

Konstflitens försäljningsmagasin, Göteborg.

Kurser och privat undervisning i kroppskultur för vuxna och barn. Anmälningsgar mottagas mellan kl. 11-12. Särskild kurs för utbildning av lärarinnor. Odengatan 74^{III} För missbruk ansvaras ej. Telefon Riks 2318

"VÄRMLÄNNINGARNA" SOM FILMSKÅDESPEL

Anna och Erik.

Anna drömmar.

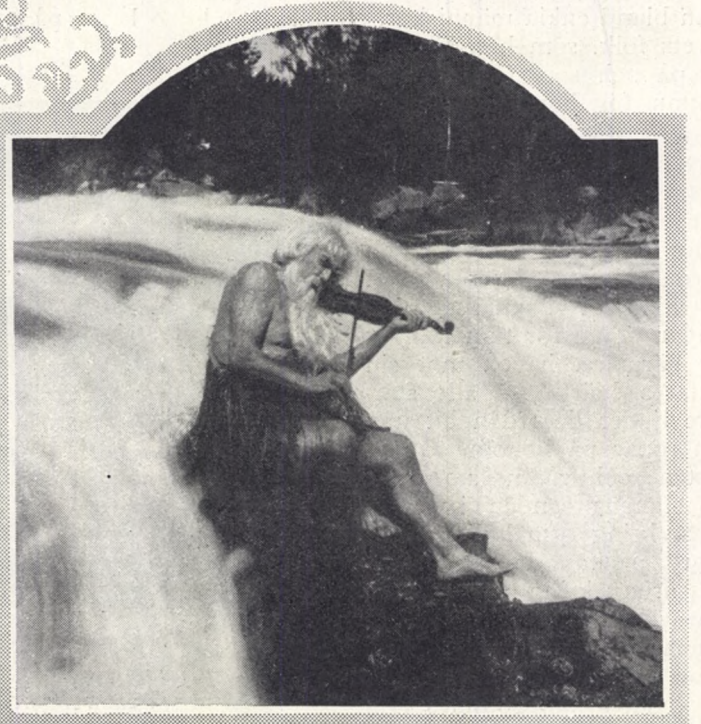
Dansgillet.

Stor-Sven, Mor Lisa och Erik.

Oxdansen dansas.

Näcken spelar.

KONUNG GUSTAF PÅ JAKTSTIGEN

Konungen röker en cigarett under en paus mellan drevn.

Konungen anländer till jaktområdet. Framför konungen står hovjägmästaren Ankar-crona, längst till höger Råberg, konungens följeslagare under jakten.

Hovjägmästaren Gustaf Lewenhaupt i sitt skjulläger.

Älgtjuren slaktas.

De två som under jakten hade till uppgift att uppsåra skadeskjutna älgar.

Hovjägmästaren Claes Lewenhaupt färdig till eld.

HEJ-HO-HO-HEJ!
Drevopen skalla mellan träden. Det trampas och väsnas blad buskar och snår, det tjutes och skrikes i kapp. Orrar och tjädrar flyga skrämde sin kos, haren lämnar sin varma lega, räven tar till schappen på lätta ben. Men älgarna lyfta sakta sina huvuden och vädra i vinden. Med spetsade öron lyssna de till de femtio drevkarlarnas rop. Deras stora ögon blicka spörjande åt det håll varifrån oväsendet kommer. Och så trampas djuren på tunga fötter i väg i motsatt riktning.

Hej-ho-ho-hej!

Borta i skjutkojan vid gläntan sitter konungen med färdigt gevär. Han lyssnar till drevets gång, spejar mot skogen och väntar att i nästa ögonblick få se en älg tränga sig fram i brynet. Men allt förblir lugnt, och tystnaden brytes endast av en ugglas tunga vingslag.

Nu smäller ett skott borta i väster. Än-

Hovjägmästaren Carl Adolf Öhrström i sitt skjulläger.

VAD HUSMODERN BÖR HINNA MED I NOVEMBER — AV IDA HÖGSTEDT

FÖRSTA HÄLFTEN AV NOVEMBER ANSÅGS förr i tiden av husmödrarna att vara en lugnets och trevnadens tid. Och man kan gott förstå att såväl lugn som trevnad voro i hög grad välför-tjänta efter deras idoga arbete under hela som-maren och hösten. Dock är det nog ingen överdrift i det påståendet, att flertalet av genomsnittshu-smödrarna i innevarande tid ha haft en på sitt sätt lika ansträngande arbetsperiod bakom sig som nå-gonsin deras mormödrar och mormorsmödrar för decennierna sedan, när för dessa äntligen den 1 no-vember upprann. Visserligen kunde man då se tillbaka på ett otal av mycket större och därtill långt mera tidskrävande arbeten, vilka hade blivit såväl började som lyckligt slutförda, än vad som nu skulle kunnat medhinnas eller ens behövas. Men — för alla dessa mångahanda sysslor hade forna tidens dugliga och myndiga husmödrar riklig till-gång på god hjälp — billig, kunnig och arbetsvil-lig hjälp, som satte sin heder i att visa sin bästa skicklighet i det anförtrodda arbetet.

Numera, då man har elektriskt ljus och vatten-ledning, gas- ved- eller elektrisk spis, kanske vär-meledning m. fl. bekvämligheter, och då man i en närmare eller fjärrare butik köper de materiella behov, halvfärdiga eller färdiga, som höra till ens inre eller yttre persons lekamliga uppbyggande, då har också en husmoders arbete blivit betydligt lind-rat och förminkat.

Men ändå står genomsnittshusmodern för i dag i nio fall av tio med händerna fyllda med lika mycket arbete som någonsin sina anmördrar, så myc- ket till och med, att hon, olik dessa, ej kan räkna med någon lugn och vilosam november, ej ens en enda "frivecka". Orsaken? — Ja, den ligger så nära till hands att den ej behöver närmare pre-ciseras. Så mycket kan dock sägas, att den lejda arbetshjälpen, när denna är kunnig, är en dyrbar his-toria, medan den mindre kunniga som visserligen just nu måst sänka sina lönepretentioner ofta ställer sig fullt ut lika dyrbar som den kunniga hjälpen. Ty husrum, kosthåll etc. bli det samma, medan skillnaden i den högre lönen kompenseras av det bättre utförda arbetet. Summa summarum: En oändlig mängd husmödrar och däribland många, stående högt på den sociala rangskalan, ha i våra, den allmänna depressionens tryckande tider måst betydligt inskränka användande av en lejd arbets-krafts mer eller mindre villiga händer; t. o. m. i så hög grad, att mången bortskämd societetsskön- het, en f. d. lärarinna, en bankfröken m. fl., som gift är bliven sin — d. v. s. sitt hems — egna tjä-narinna.

För en husmoder, fordom van att förlita sig på en eller kanske ett par tjänarinnors hjälp, blir det av tidsläget betingande tjänarinnelösa hushållet, ett nog så ansträngande arbete, åtminstone innan va-na vid och planering av arbetet hunnit förvärvas. Särskilt kan arbetsbördan bli över hövan stor när små barn finnas eller väntas. Men för en frisk och energisk person — särskilt när bostaden är någorlunda bekväm och tidsenligt inredd — går dock arbetet snart nog relativt bra. För övrigt: det måste gå, i det att först nöden och sedan den därpå följande ambitionen tvingar en därtill — se-dan kommer så småningom arbetsresultatet med den allt mer stigande, ofta självlärda kunskapen som en livande sporre.

Ej så sällan ser man gamla damer, mormors- och farmorsmödrar till nutidsarbetande husmödrar, gil-lande nicka på sina kloka huvuden vid åsynen av sina ättlingars strävan och arbete — märk väl inom hemmet. De se med glädje och mena för sin del, att det husliga arbetet förefaller att åter ha kommit till heders, men på ett långt mera ärat sätt än un- der deras ungdom. — Ty då fanns det ingen, som fann det så märkvärdigt dukigt, att en husmoder ledde både bak och byk, slakt, bryggd och yste m. fl. krävande företag — långt mindre föll det någon in att falla i hänförelse över att hon stekt en gås, kokat en svartsoppa eller bakat en tårta eller limpa efter alla konstens regler!

Men from sounds to things! — Detta långa tals korta mening är egentligen att under en förstå- ende medkänsla dock kanske obarmhärtigt nog kom- ma med ännu flera stenar på bördan. Men då härvidlag stenarna så att säga kunna förvandlas till bröd, må det följande vara förlåtet!

F. n. är färskt billigt — sagolikt billigt skulle man sagt för ett par år sedan — i det att prima halva eller hela får kunna fås efter kr. 1.80 och på sina håll ännu mycket billigare. I de hem, där det minsta svala lilla utrymme finnes är det därför en stor uträkning att just nu under färdgällnings-

perioden, allt efter hushållets storlek, köpa in en eller ett par färkroppar i och för sockersaltning. För ändamålet väljas fullt utvuxna får, när för ungt kött allt för mycket krymper ihop vid salt- ning. En lämplig uppdelning för en hel färkropp är följande: *Bringorna* huggas långa och delas, om så önskas, mitt itu, samt saltas. *Kotlettraderna* från- huggas och användas färska till stekning el. dyl., medan *slagsidorna* rullas hårt samman, med peppar och salt emellan och saltas. *Ena steken* kan serve- ras färsk eller marineras och blir då imiterad färsk rådjursstek (se Iduns köksalmanack n:r 43) medan den *andra steken* lätt saltas för att sedermera rökas, då den blir en förträfflig smörgåsbordsmat eller en delikat lunchrätt, lätt bräckt med äggstanning — En lämplig *sattlake* för färskt kött följer här: För omkring 12 kg. färskt kött: *Till ingnidning*: 2½ dcl. salt, 1 rågad tsk. peppar, 1 dcl. socker, 1 tsk. kali- salpeter.

Sattlaken: 10 lit. vatten, 1½ lit. groft salt, 25 gr. salpeter, 2 dcl. socker. — Köttet ingnides väl med saltblandningen och får ligga 24 tim. Alla ingredienserna för sattlagen få koka upp. Laken skummas noga och får stå till nästa dag. Den slås då över det i ett väl rengjort kärl nedlagda köttet. — Obs. Är den lake, som sedan ingnidning- en bildats i kärlet, mycket rödfleckig, borthålles denna, innan den egentliga sattlagen påhålles. — Färskt kött, nedsaltat på detta sätt, håller sig gott 2—3 mån. Skulle skum bilda sig på ytan av laken upptages köttet, laken omkokas och skummas, får stå i dygn, varefter den hålles över det på nytt med litet socker och salt ingnidna, i det rengjorda kärlet åter nedlagda köttet. — *Rimsaltat* färskt kött användes endast för ett mindre parti, t. ex. 3—5 kg. Då ingnides köttet med ovannämnda saltblandning, nedlägges i ett porslinskärl och överslås med följande *okokta lake*: 1—1½ dcl. salt, ½ dcl. vatten, 4—5 dcl. vatten. Varje dag vändes köttet och gni- des med laken. Efter 5—12 dagar användes köt- tet. —

En husmoder, som vet att hon får mångahanda bestyr till julen — och vilken får inte det! — gör klokt uti att i en liten anteckningsbok skriva upp varje hugskott, hörande till julbestyren, som under november rinner upp i hjärnan. — Och vad man sedan under denna månad kan medhinna av julklap- par, särskilt alla små sådana, förfärdigade av lig- gande rester, o. dyl. är sedan, när december kom- mer med allehanda stora och små sysslor, av en obeskrivlig lättnad.

FRU DISA.

*

IDUNS KÖKSALMANACK.

SÖNDAG. *Frukost*: Lamkotletter med stekt po- tatis; smör, bröd, rödbetor, kaffe, vetekrans. — *Middag*: Svartsoppa, stekt gås med äpplesom eller rödkål och helstekt potatis, citronkräm med mand- elspån.

MÅNDAG. *Frukost*: Stekt sill i låda (se Iduns Hushållssida n:r 44); smör, bröd, kaffe. — *Mid- dag*: Kåldolmar, äppelsoppa med russin.

TISDAG. *Frukost*: Raggmunkar med lingen; smör, bröd, kaffe. — *Middag*: Svartsoppa (ut- spädd sedan söndagsmiddagen med nykokt frukt); Ragu på överbliven gås, (om behövt, utökad med frikadeller och selleritårningar), råa äpplen eller an- nan frukt.

ONSDAG. *Frukost*: Kokt falukorv med peppar- rot och potatis; smör, bröd, rödbetor, kaffe. — *Middag*: Kokt kolja med senapsås och potatis, enkel chokladpudding med vispad grädd eller mjölk. (Se Iduns almanack n:r 39.)

TORSDAG. *Frukost*: Ängkokt salt sill med skirat smör och hackat ägg; smör, bröd, rödbetor, kaffe. — *Middag*: Ärtor och fläsk, ugnspannkaka med sylt, (dubbel sats för en annan dags frukost.)

FREDAG. *Frukost*: Pytt i panna (rester av fläskkorv etc.) rödbetor; kaffe, smör, bröd. — *Middag*: Stekta rödspottor med brynt margarin- blandat smör med citron och hackad persilja; Smör- gröt, garnerad med sylt samt mjölk.

LÖRDAG. *Frukost*: Stekt pannkaka med lingen, smör, rödbetor, bröd, kaffe. — *Middag*: dillkött på lamm, med potatis och ris; ugnstekta äpplen.

RECEPT.

(Eftertryck förbjödes).

Svartsoppa (för 8—10 pers. — Kräs från 1 gäs (huvud, fötter, hals, vingspetsar, hjärta, örmage), 3 lit. vatten, 1 liten rödlök, 1 bit ingefära, 1 msk.

salt. — *För soppans beredning*: ½ lit. gäs- eller svinblod, 5 msk. mjöl, buljongen från gåskråset, (Omkr. 2½ lit.), färska äpplen, 2 hekto katrinplom- mon, spad fr. frukten (½ lit.), 4—6 msk. god ätti- ka, 4—6 msk. socker, 1 tsk. *nejlikor*, ½ tsk. vit- peppar, ½ tsk. ingefära, salt, 2—6 msk. madeira eller sherry. — *Till gäsleverkorven*: 1 gäslever, 1 dcl. risgryn, 4—5 dcl. vatten, 1 tsk. salt, ¼ tsk. mejram, ¼ tsk. vitpeppar, 1 liten msk. hackad portug. lök brynt i ½ msk. smör, 1 dcl. sultan- russin, 1 litet ägg (eller ½).

Gåskråset tvättas, huvudet klyves och fötterna skällas över en låga så skinnat kan avdragas. Skin- net drages från halsen för att sedan användas för gåskorven. Alltsammans hugges sedan i mindre stycken (utan hjärtat och örmage) och påsättes i vattnet samt får koka mjukt. Lök och kryddor till- sättas efter skumningen.

Risgrynen skällas och få koka mjuka i mjölken. Gröten får kallna, varefter den stötta levern till- sättes tillika med den brynta laken, kryddorna, de väl sköljda russin och det vispade ägget. Sist iblandas ägget varefter blandningen fylles i det väl rengjorda i ena ändan hopsydd halsskinnet. Kor- ven får ej fyllas mer än till ¾, i motsatt fall spricker den lätt. Den hopsys och får sakta koka i litet saltat vatten omkr. ½ tim. — Gåsbuljongen silas, skummas lätt och sättes åter över elden. Mjö- let vispas med det silade blodet och hålles små- ningom under kraftig vispning i den kokande bul- jongen. När soppa kokat några min., avsmakas den med socker, ättika och övriga kryddor, frukten ilägges med sitt spad, varefter den ännu en gång avsmakas. Sist ihålles, om så önskas 2—3 msk. starkt vin. Soppa serveras het med det vackert skurna kråset, omgivet av den skivade gäslever- korven, särskilt upplagt på fat.

Stekt gås. (för 8—10 pers.) 1 stor ung gås, 1 ci- tron, 1 rågad msk. salt, 2 lit. äpplen, 1 hekto kat- rinplommon, omkr. 1½ lit. vatten.

Gåsen öppnas försiktigt, urtages och som i före- gående nämnts, tillvaratages allt som skall vara till svartsoppa. Allt iter plockas från tarmar och gå- sens inre och lägges i kokt vatten i och för smält- ning. Gåsen tvättas väl och torkas med duk samt gnides in- och utvändigt med citron; litet salt dot- tas inuti den. Äpplena fyrdelas och plommonen sköljas och härmed fylles gåsen, varefter den hops- sys. Låren fästas utmed sidorna, vilket sker bäst med ett stygn medelst steknål och fint snöre. Gå- sen lägges i en långpanna, uti vilken är slaget li- tet kallt vatten, varefter den insättes i ordinar ugn- värme att ej för hastigt brynas. Den öses flitigt med det fett, som rinner av fågeln under stek- ningen. Då gåsen är brynt, överströs den med salt, kokande vatten påspädes, och den får färdigsteka under ösning och behövt spädning. (Gåsen upplä- ges, serveras med fyllningen och bröset, och skä- res nått med vass kniv i skivor efter längden eller bredden. Serveras med äpplesom eller rödkål samt helsteka potatisar, socker- och saltgurka, gelé e. d.)

Citronudding: (för 8—10 pers.). 5 à 6 äggulor, 2 dcl. vitt vin eller saft av 2 citroner, 10—12 blad gelatin, 4 msk. hett vatten, ½ lit. tjock grädd.

Äggulorna, vinet, sockret, citronsafte och det rivna skalet blandas i en kastrull och får under vispning och även måttligt stark eld sjuda, men *ej koka*. När krämen är tjock och pösig, avkyles den och vispas till den är kall. Då iblandas det i hett vatten lösta gelatinet, och därefter försiktigt den till hårt skum vispade grädden. Krämen fylles i en stor, vattenskölld och sockerbeströdd form, som får stå på is eller kall plats 3—5 tim. När puddingen skall serveras, lossas den nått från kan- ten med spetsig kniv, formen doppas ett ögonblick i hett vatten, avtorkas, och puddingen uppställes på glas- eller silverfat. Serveras med mandelspan eller biskvier.

Raggmunkar (för 6 pers.). 1½ lit. råskalad pota- tis, omkr. ¾ lit. mjöl, mjölk till en tjock smet (omkr. ½ lit.), 1 tsk. socker, 2 tsk. salt. Flottyr.

Den skalade och sköljda potatisen rives och blan- das till den med mjölet sammanrörda mjölken. Skulle blandningen förefalla allt för tjock, spädes den med det tunna från potatisen samt mera mjölk. Socker och salt tillsätts. Av smeten gräddas i brynt flottyr stora ojämna plättar i stor stekpanna eller lagg, tre i taget, vilka böra vara bruna med spröda kanter. (Även vanlig plättlagg kan använ- das). Raggmunkarne serveras mycket varma med ej för sött lingonsylt. — Om så önskas, iblandas ett ägg i smeten, men därigenom höjes ej smaken; plättarne bliva endast en mån lättare att grädda.

- Steinway & Sons -

Lundholms
Pianomagasin

Stockholm
Jakobsbergsgatan 39
Göteborg Malmö

MORGON-ROCKAR

för DAMER

Största urval
i alla prislägen

I bomullsflossa
från kr.

14.50

PAUL U. BERGSTRÖMS A.-B.
DROTTNINGGATAN 74-78

HUDCRÉMEN

Antifinol

är ett beprövat och välkänt medel för borttagande av finnar, pormaskar och rynkor. Vid daglig användning erhålles en mjuk hud, en charmant hy samt vita och smidiga händer. Försäljes av apotek, parfym- och kemikalieaffärer samt direkt från oss.
Pris 2:50 kr. pr tub.

Fräkenpomadan SOLEIL
erkänd tillförlitlig att på kortaste tid borttaga även de mest mörka och fula fräknar. Exp. mot 2:50 kr. pr tub. 2 tuber portoifritt endast från oss.

A.-B. ANTIFINOLFABRIKEN
GÖTEBORG

Rapid-Borax

Tillv.: A.-B. Oxygenol

PHOSPHO-ENERGON
PILLER

FORORDAS AV LÄKARE

vid allmän svaghet, nervositet, överansträngning och sömnlöshet.

SÄLJES ENDAST I APOTEK
A. B. PHARMACIA, STOCKHOLM

nu ett. En älgdjur har gått till de sälla jaktmarkerna.

Dagens första drev är slut och konungen lämnar skjutkojan. Nere på vägen möter han hovjägmästare Öhrström och under-teknad. Han hälsar vänligt på oss, slår sig ned på en sten och tänder en cigarrett.

»Vem var det som sköt», frågar han mellan blossen.

»Hovjägmästare Cederlund», svarar Öhrström.

»Så roligt», utbrister konungen. »Han har visst aldrig skjutit någon älgdjur förut».

Hovjägmästare Gustaf Lewenhaupt uppträder nu på skådeplatsen och knappast får konungen syn på honom förrän han med en humoristisk glimt i ögat ropar:

»Du fick ingenting, du!»

Ännu en deltagare i jakten anländer, snarar över konungens fot och skyndar sig naturligtvis att be om ursäkt.

»Du behöver visst inte be om ursäkt, det där gjorde jag med flit», säger kungen och skrattar hjärtligt åt sitt lilla skämt.

Sedan reser han sig raskt som en yngling och sparkar högt i luften.

»Kan du göra make till det, du Gustav?»

Lewenhaupt gör ett försök.

»Nej, du, så här skall det se ut», säger kungen och sparkar ännu en gång. »Man är pigg fast man är över de sextio», tillägger han med ett ljust leende.

Sådan är vår konung i privatlivet när regeringsbekymren inte lägga sordin på hans friska humör, när han för en stund får glömma riksdag och konselj och ägna sig åt den sport han troligen älskar högst: jakten. Skämtsam och glad i skog och mark, är han inte blott en skicklig skytt, utan även en stor djurvän, liksom alla verkliga jägare. Som ett litet bevis härfå kan anföras att under denna jaktdag på Haddebo kronopark den 20 oktober endast älgdjurar fingo fällas, kor och kalvar gingo fria. Och dock måste alla kostnader för jakten in i minsta detalj betalas av konungen själv, deltagarna äro hans gäster. Av de skjutna villebråden får skytten endast behålla hornen, köttet går dels till slottsköket, dels säljes det eller bortskänkes det till fattiga män i drevkedjan. Ty även på dessa tänker landets fader när han njuter av skogarnas äventyr.

Efter ett par drev intages en riklig lunch i det gamla vackra jägmästarebostället, vars charmanta värdinna säkerligen haft ett förskräckligt bestyr innan hon fått allt i ordning. Som minne och belöning bär hon nu en brosch, som konungen förärade henne innan han åter kastade bössan över axeln för att intaga sin plats i skjutkojan.

Under de följande dreven sköts en stor fjortontaggare av den jägare som hade sin skärm till höger om konungen. Han fällde älgdjuren när denne bröt fram mellan träden, hade han dröjt några sekunder är det troligt att konungen skulle ha skjutit. Men lika visst som jägaren gärna skulle unnat konungen denna glädje, lika säkert är det att konungen sade sitt hjärtas innersta mening när han lyckönskade honom.

»Bra gjort!»

Det är inte underligt att de få utvalda som förunnas glädjen att vara med på konungens jakter nämna dessa som sitt livs skönaste upplevelser i skog och mark.

GUNNAR BERNDTSON.

Tänk på Blomsterfonden!

Watzins & Watzins

Svavelhårvatten & Svavelpomada

förlänar en yppig hårväxt samt äro de effektivaste medel mot mjäll, hudutslag och vissa ekzem.

Uppfinnaren av Watzins Svavelhårvatten och Watzins Svavelpomada med sin familj, varav sanningen om dessa preparaters goda verkningar bevisas.

Att här av mig fotograferade personer tillhöra förenämnda familj samt att deras hår är äkta och naturligt intygas.
Stockholm den 6 Dec. 1920.

Sibbe Malmberg
Fotograf, Barnhusgatan 6

Tillverkare:
HENRIK GAHNS AKTIEBOLAG, UPSALA.
Kungl. Hovleverantör.

100-tals Kr. pr år sparas

genom att köpa

SVEA VÄXT och SVEA Gräddmargarin

som är lika bra som smör.

Svält ej

Edra krukväxter. De leva ej enbart av vatten. Giv dem Plantagen, ett på vetenskaplig grund sammansatt konc. växt-närings salt. Erhålles på bleckburkar hos Frö-, Blomster-, Färg- och Kemikaliehandlare.

KINAMAGASINET

specialaffär för Kinesiska varor: Handvävda Siden, vita och randiga Tvätt-siden, Råsiden 3:— mtr, Textilier, antikt porslin m. m. Obs! Äkta varor extra låga priser. Regeringsgatan 43 1 tr., Stockholm. Riks 30 86.

**Nyhet
för köket!**

Helios' Zinkputs

snabbaste och verksamaste medel för putsning av zink. Ger varaktig glans utan efterputsning med fett, mjölk e. d.

Röda Björn

det gamla välkända putspulvret för koppar, mässing och kökskärl.

Flytande Röda Björn, speciellt avsett för beslag, kranar, handtag, skyltar o. d. Blankar fort. Skonar händerna.

4711. Eau de Cologne

På Teatern

i stor toilette, länge prisgiven åt uppmärksamhet, kan det vara önskvärdt att icke låta en ansträngning eller påkommande trötthet förmärkas. Hur välgörande och lugnande är det icke då, att emellanåt uppfryska sig med »4711».

Eau de Cologne I bad- eller tvättvatten
= **BADSALT** = välgörande för huden

Eau de Cologne Mild, uppfriskande som
= **TVAL** = **Eau de Cologne**

Gyllenhammars

UNDERBARA

HAVRE-MUST

Styrkande medel vid alla trötthetssymtom.
För åldringar, vuxna och barn.

“Phosphatine Falières”

Näringspreparat

för barn, mödrar, ålderstigna och konvalescenter tillverkat av de mest närande substanser, fosforsyrade salter, cacao och socker.

Fås i Apotek, Kemikalie- och Speceriaffärer.

Johan Brattström, Stockholm. - Rikstel. 95 85
Generalagent.

Rydbergs Blandning

Detta kaffe rekommenderas särskilt för god och fyllig arom.

PERCY F. LUCK & Co.

SKAGENS SKUGGOR.

(Forts. fr. sid. 1055.)

och den strålande dagens fullhet, hur han i lyckliga dagar strödde skapelser omkring sig, men också hur till sist den stora tröttheten bröt in över honom och hans ande länge brottades med övermakten, tills äntligen en stormig höstdag skänkte honom ro.

I det lilla dödsrummet står den spartanska sängen i ständigt halvdunkel, och på det ensamma lilla fönstret röra sig fantastiska skuggor från de höga gamla träden i den tysta, övergivna trädgården...

Det har kommit en beklämmande känsla över mig under vandringen bland minnena om konstnärstragedien i Kröyers hus, och icke ens det spelande solljusets under Plantagens valv förmår skingra den. Men blott jag satt foten inom Drachmanns tröskel, är det som bortflugit. Här är det högt i taket — det är i det stora arbetsrummet jag står — och från en sköld över dörren talar den döde diktaren just så som han gjorde i levande livet »Enhver feje for sin egen Dør!» står där under bilden av en energisk sopkvast. Uppe över den stora öppna spiseln med Kröyers byst av skalden svävar en havsörn på spända vingar; på väggarna trängas skisser från hav och klitter, och på staffliet står en ofullbordad duk med storm-motiv. Det är som om en frisk fläkt från havsvidderna ännu dröjde härinne, och man har lätt att framkalla för sig bilden av havets odödliga sångare, drömmande och diktande vid det stora skrivbordet, över vilket allt Skagens underbara ljus faller in genom det väldiga atelierfönstret.

En rikedom av minnen gömmas härinne — den bortgångne store kommer så livslevande och stark besökaren till mötes, och icke ens Julius Paulsens bild av Drachmann på dödslägret förmår jaga bort känslan, att den högreste gestalten med det vackra vita huvudet när som helst med ett glatt utrop kan stiga in genom dörren och med en stolt gest slänga den stora hatten ifrån sig.

Så skall sannerligen minnesmärket över en livsglädjens besjungen te sig, så skall en stor hänsöven skugga träda oss nära, att sinnet fröjdas och hämtar vederkvickelse!

Icke ett ögonblick under vandringen genom Drachmanns hus tvivlar man på, att det är kärleksfulla vänners händer som ordnat allt detta. Ingenting verkar uppställt och arrangerat efteråt — det hela är Holger Drachmanns hem, hans kära »Pax», dit han flydde så mången gång, då själen behövde läkedom och kroppen vila, där han var lycklig bland trofasta vänner och i långa natters ensamhet gav diktens form åt allt vad stort och skönt och mäktigt havet talat i hans öra.

Helhetsverkan är för stark och vacker för att jag skulle kunna dröja vid enskildheten. Men i den ljusa matvrån med långbordet överfaller jag av en häftig längtan att få fylla en av de höga pokalerna med dunkelt lågande burgunder och lyfta den i hälsning och tack åt hans skönhetsande, som så strålande rik alltjämt lever härinne.

När jag kommer ut från alla dessa värmande och vackra minnen, från dessa vänliga skuggor, ha stora, blågrå skyar dragit upp och driva på våta vingar hän över havet. Stranden har med ens blivit så kall, dimman stiger, dyningens slag få något dött i tonen — och när det lilla leksakståget bär mig söderut, faller ett höstregn stilla, entonigt, sövande i den tysta skymningen över klitterna. De stora skuggorna från Skagens strand följa mig länge, följa mig än och alltid.

QVIDAM QVIDAMSSON.

A-B FÖRENADE
PIANO & ORGELFABRIKER
GÖTEBORG.

Flyglar, Pianon, Orglar fr. landets förnämsta fabriker. Försäljningsmagasin: Stockholm: Drottningg. 23, Göteborg: Arkaden, Malmö: Östergatan 28, Norrköping: Drottningg. 16, Gävle: N:a Kungsgat. 25.

7:e uppl. 50—55:e tusendet

har nu utkommit av J. L. Saxons

Umgängeskonst — Levnadskonst,

270 sidor. Elegant utstyrel. Pris häft. 3: 50, inb. 5: —.

Den enda fullständiga och uteslutande för svenska förhållanden skrivna handbok i detta ämne. Meddelar upplysningar och råd om de flesta i umgänges- och privatlivet förekommande fall, om vilka man önskar rådfråga sig. Kapitelrubriker: På gatan. Ak- och ridturer. Samtal. Visiter och längre besök. Bjudningar och annan samvaro. Förlovning och bröllop. Till bords. Inom familjen. Barn. Husfolk och grannar. Ifall eldsvåda skulle utbräta. Djur. Sjuka. Sorg. På teater, konsert, föredrag och biograf. På restauranger och andra offentliga ställen. I spårvagnen. I butiker. Resor. Utflykter i naturen. Cykelturer, fotturer och fjällvandringar. På hotell. Begära upplysningar. Brevskrivning. Gratulationer och visitkorts användning. Telefonering. Tacka och be om ursäkt. Tjänster och gentjänster. Gåvor och gengåvor. Ordningssinnets betydelse för grevad och välstånd. Böcker och boklån. Konsten att kläda sig och vårda sina kläder. Kroppsliga defekter och missbildningar och deras döljande. Föreningsliv. Principal och biträde.

Boken finnes i alla boklädor eller direkt från förlaget.

IDUN

Rekviritionskupong till Bokförlaget Nutiden, Lästmakaregatan 12, Stockholm.

Vad god sänd mig ex. Saxon: Umgängeskonst—Levnadskonst, häft., inb. (Stryk ordet häft. eller inb.)!

Namn:

Adress:

Postadr.:

Doppvärmare

för 110, 127 och 220 volt, med 1½ m. snöre.

N:o	Watt	Kr.
1066	200	10:—
1043	300	12:—
1044	450	14:—
1067	600	16:—
1045	1000	22:—

sändas frakt- o. emballagefritt. Ett års garanti.

Jägers Elektriska Aktiebolag

Eskestuna.

Nationaldräkter

materiel, detaljer, strump. på best., frågor besv. mot dubbelt porto. Svenska Nationaldräkter, Idung. 5, n. b., Sthlm. OBS! Beställ i tid till jul!

KOCKUMS

Emaljerade Grytor

starkast och vackrast.

STOCKHOLM, Försäljningsmagasin: DROTTNINGGAT. 23, GÖTEBORG, MAGASINSGAT. 23.

KOCKUMS JERNVERK, KALLINGE

Ferrin

Bästa Järnmedel,

utmärkt stärkande.
Föreskrives av läkare.
Erhålles å alla apotek.

SINGER

BARNY SYMASKIN

ROLIG-INSTRUKTIV-LÄTTSKOTT!

Engros & Detalj
**Billiga
Pälsverk**
SKINN- & ULL-
IMPORTEN
Regeringsg. 16, 1 tr.
Rikst. Tel. 29 53
Allm. T. Br. 47 94

—Alltid lika fräische och ungdomlig
—Ja, crème amoureuse ö Idols övriga
skönhetsmedel ha en förunderlig
verkan.

Aven direkt från fabriken.

Intyg om "Rättut".

Då jag i jan. 1918 inflyttade i min villa i Örgryte, vamlade det av råttor i källare och uthus. Endast en vecka sedan jag lagt ut Berner & Zetterströms rättgift "RÄTTUT" förminskades råttornas antal betydligt och efter ett par månaders tid voro vi helt och hållet befriade från dessa skadedjur.

Under lång tid funno vi i trädgården och omkring uthusen döda och förtorkade råttor ligga strödda omkring överallt, men de levande skadedjuren voro borta. För en och var, som besväras av dessa vämjeliga skadedjur, vill jag rekommendera "RÄTTUT", ett skyddsmedel som ingen familj utan stora förluster kan vara förtutan.

Göteborg och Örgryte den 30. 9. 1921.
John Kjellman, Redaktör.
Pris kr. 1.25 pr pkt.
BERNER & ZETTERSTRÖM,
— Göteborg D. —

Säljes å apotek, färg- och kemikalieaffärer samt speceriaffärer på landet.

Amarant Cold-Cream

Tillv.: A.-B. Oxygenol

Kvällar på parkett.

(Forts. fr. sid. 1053.)

och jubel — mest plåga, och i repliken: det är synd om människorna, vilken här kommer igen som ett Wagnerskt ledmotiv, förnimmas slagen av hans medkännande diktarhjärta.

För en regissör med Max Reinhardts dristiga gestaltningskraft måste "Ett drömspel" vara en lockande uppgift att sätta i scen. Vad han nu åstadkommit med Dramatiska teaterns ensemble förtjänar också varm beundran. Så långt det varit honom möjligt och där diktens egen karaktär ej tvungit regissören till en handgripligare bearbetning av stoffet, har mystiken, drömstämningen, den odefinierbara blandningen av realitet och hallucinatorisk bild lyckligt frammanats i scenrummet. Som höjdpunkterna i Reinhardts fascinerande regikonst må nämnas den i clairobscur hållna scenen i slottskammaren, promotionsakten och advokatens kammare. Ej mindre märklig är hans förmåga att sammanlöda statistmaterialet till en levande enhet, som med sina suckar, stönanden, väsanden och likstela ansikten, vilka uppenbara sig än i dörröppningar, än i väggspringor och än på karantänsplatsens strandremsa, bidraga till en bister spökstämning.

Själva rollframställningen bär också märken av regins järnhand. Fröken Jessie Wessel, som guden Indras dotter, vilken sändes ned till jorden för att lära känna människorna och genomlida deras kval, äger redan i sitt yttre en besjälad skönhet, och hennes mimik är stundom mera innehållsrik än de ord hon talar. Att dialogen vållat henne stor möda märks av deklamationen, som växlar mellan högt patos och stiliserat vardagsspråk. Svårigheterna ha stundom varit oöverkomliga, men hennes hängivenhet för uppgiften och talangen varmed hon löst den förtjänar det amplaste beröm.

Herr Ivar Nilssons evigt bidande älskare är ypperlig i sitt fjantiga och vippiga galanteri, vilket slår över i tragik, då alderdomen gör gesterna styva och stämman hes, och som advokaten ger hr Gustaf Molander en gripande bild av allt det brutna hos en människa, som av tillvaron torterats in till mörken.

Det musikaliska elementet, som förbinder scenerna bidrar att öka stämningen.

Premiärpubliken, vilken till sista plats fyllde salongen, hade nog delade meningar om den märkliga föreställningen; men de intensiva applåderna efter slutscenen gävo i varje fall tillkänna, att man var både gripen och intresserad och att Dramatiska teatern med framförandet av "Ett drömspel" hedrat sig som det anstår landets främsta talscen.

ARIEL.

Brita von Horn hade valt Anton Tjechovs Onkel Vanja som inledningsprogram på sin nya litterära teater. Tjechov är obestridligen störst som novellist, men även hans dramer ha trots bristen på dramatisk spänning den stora konstens prägel över sig. Att stycket ej grep publiken på Djurgårdsteatern så mycket, berodde givetvis på spelet. Ingen av de uppträdande verkade riktigt övertygande. Herr de Verdiere i titelrollen spelade osäkert och något torrt, fru Manda Björling, som skall framställa en varmblodig och förförlisk men på samma gång feg rysk kvinnotyp, var för kall och stel. Bäst voro Mathias Taube som professor, mannen med det paranta utseendet och det tomma egoistiska hjärtat, och Anna Flygare, som fick fram det rörande och trohjärtade hos den unga flickan Sonja, fast mimiken ofta blev ryckig. Gösta Gustafsson som läkaren Astrov hade goda moment. Scenen där han bryter av sin deklamation om sin ungsog och idealiteten för att tömma snappsglasen, som tjänaren just bär in, var bland det bästa i stycket. Någon äkta rysk stämning kunde det dock knappast talas om, trots samövaren och tjänarens röda skjorta, och tyvärr hade fröken von Horn nöjt sig med en andrahandsöversättning, där även tyskan stundom var besynnerligt återgiven (doktor Astrov klagar bl. a. över att han är "överarbetad". Publiken bland vilka skådespelarvärlden var starkt representerad, var emellertid mycket välvillig och hyllade med blommor och applåder.

R.

Iduns småbrödstävlan

har omfattats med livligt intresse och juryn är i denna vecka sysselsatt med att avsmaka de olika sorterna för att kunna avge en rättvis och opartisk dom. Nästa måndag utställas småbröden i N. K. två trappor upp. Troleggen blir det en talrik och intresserad skara av Idunläsare kring korna, och ett angenämt tillskott till nöjet är att N. K. hela veckan utställningen varar — 7—14 nov. — bjuder på kaffe. Resultatet av tävlan tillkännagives i nästa nummer av Idun.

"Jag har funnit att

F. Pauli's Äkta Liljemjölkrème
är synnerligen välgörande för huden
och bör icke saknas på någon dams
toilettbord."

NAIMA WIFSTRAND

ZENITHS

Gräddmargarin "Extramärket Zenith"

för matlagning och bak, och

Växtmargarin "Extra Växt"

för bordet,

äro marknadens förnämsta fabrikat.

FYRTORNETS APTTBITAR, VINGASILL GOURMANDSILL

FINASTE RÅVAROR. — BÄSTA KVALITET

Vad är charm?

Charm är livets skönaste blomma. Skönhet skänker människan makt, men charm skänker trolldomsförmåga. Lycklig den som är i besittning av både skönhet och charm, ty den är oemotståndlig. Använd därför alltid

La Mascotte Toilette-preparater

ty de förlåna både skönhet och charm. Fås överallt.

Mors största stolthet

är hennes friska och livliga, av hälsa och kraft strålande barn. Även om hon är i det beklagansvärda tillståndet att icke kunna amma sitt barn, kan hon likväl genom artificiell näring glädja sig åt sitt barns välbefinnande. Då ofta nog komjök eller havresoppor och liknande, icke bekomma barnet väl, bör hon utan betänkanke kunna giva sitt barn en soppa av

NESTLÉ'S BARNMJÖL

ett under generationer välkänt mjölkpulver, framställt av bästa Schweizermjök med tillsättning av socker och rostade pulveriserade veteskorpor.

Solidar Tvätt-Extrakt

Ovant arbete

är ansträngande, tidsödande och gör en ofta missmodig och förargad. Man tycker det är mödosamt, omständligt och det vill icke heller gå undan. Hur glädjande är det icke då att ha en så härlig hjälpkraft som »Solidar» att tillgå. I en »Solidar»-lösning» blir näst allting rent av sig själv, all ansträngande skrubbing eller skurning är överflödig, på en liten stund giver det åt allt ett oklanderligt, blänkande utseende. Vilken glädje är det icke för dem, som eljest äro ovanda vid grövre sysslor, att iakttaga ett så snabbt och förträffligt resultat av sitt arbete.

Ensamtill-
verkaren:
Ferd. Müllhens
Stoekholm-
Sundbyberg.

Huvud-
fabriken
grundad
1792.

Solidar försäljes à 30 öre per paket.

Om Eder handlande icke försäljer Solidar, rekvirera då direkt från fabriken i Sundbyberg.

Oatine

OATINE är behagligt i bruket, välluktande och oundgängligt i barnkammaren. Begär uttryckligen Vit creme grönt lock och tillbakavisa alla efterapningar. Tub eller burk, vanlig storlek, och stor burk (5 gånger så mycket).

OATINE SNOW är en snövit, fin creme, som vid lätt ingnidning ögonblickligen intränger i huden, som blir klar, sammetsmjuk och vacker. Vanlig storlek i burk och stor burk (tredubbel innehåll). Fås överallt. Skriv eljest till

THE OATINE COMPANY's Generaldepôt, Kr. Bernikowsgade 1, Köpenhamn. London & Paris.

OATINE. En Gros: Madsen & Wivel Köpenhamn.

Vill Ni vinna

200,000 kr. ?

Köp då Svenska statens nya

Premieobligationer

Dragning nästa månad!

3.000.000 kronor utlottas!

Björn och Fritiof sutto båda

vid en frukost, skön att skåda.
Cacao och sill i låda
var ju deras bästa föda.
Fritiof reste sig med möda
och han sade: "Det berättas
att det säkert är Cloettas
cacao, som smakar bäst
och, vid Tor, nu är det fest."

GULD-CACAO
och
CHOKLAD

Cloettas

fabrikat äro närande, hälsosamma och välsmakande. Välkända i hela Norden sedan mera än 50 år tillbaka. Till salu överallt i fabriken's originalförpackningar.

Kamma Rabek och Thomasine Gyllembourg

(Forts. fr. n:r 43.)

DESSA UTMYNNA I, ATT EN REAKTION skall frambringas mot den Gottorpska dynastien i Sverige. För detta ändamål författar Gyllembourg en broschyr, vari han förfäktar nyttan av en förening mellan Nordens tre riken och uppmanar svenskarna att skilja sig från Gustaf IV Adolf och i stället hylla Fredrik VI i Danmark, vars dygder han högeligen prisar. Skriften, som var anonym, sändes våren 1809 i 100-tals ex. med luftballong från Kronborgs fästning över Sundet till Skåne.

I Danmark fanns ett stort parti, som önskade Nordens återförening under samma regent. Till detta parti hörde Grundtvig, som utgav flygskriften "Et ord til det svenske folk". Händelserna följde emellertid slag i slag, både med och mot de intresserades önsningar. När man i Sverige skilt sig från Gustaf IV Adolf, blev det dock icke den danske kungen men väl en dansk prins, som valdes till tronföljare. Efter Kristian Augusts av Augustenborg plötsliga död på Kvidinge hed, fick emellertid Fredrik VI:s val förnyad aktualitet.

Den som lidelsefullast arbetade för denna plans förverkligande var Gyllembourg. För honom gällde det mera än politik — det gällde en personlig livsfråga. Han skulle ju, om det toge en lycklig vändning, få återkomma till sitt land och erhålla upprättelse och gottgörelse för alla de lidanden och förödmjukelser han haft att utstå. Han arbetade natt och dag och insatte alla sin själs- och kroppskrafter på att stämma sin svenska, inflytelserika släkt för Fredrik VI:s val. För kungen själv utvecklade han saken med en sådan värme att denne livligare än någonsin förut ingick på Gyllembourgs tankar.

Fredrik VI var emellertid icke mannen att fatta stora beslut och genomföra dem med kraft och energi. Tidigt på morgonen den 22 aug. 1810 väcktes Gyllembourg genom en biljett, egenhändigt skriven av Kaas och så lydande:

"De er dog vel underrettet om den lige saa ubehagelige som vigtige efterretning, at Ponte Corvo har statsraadets og det hemmelige udskuds stemme for sig, samt formodentlig vil blive valgt. — Jeg ønskede meget at tale med herr baronen; jeg bliver hjemme til 9 à 9½, om det ikke er Dem til ulejlighed at besøge mig.

Aerbødigts
Kaas."

Denna sakernas vändning blev givetvis en stor misräkning för många i Danmark. För Gyllembourg blev den mera än så — den blev en sorg till döds. Den 34-årige mannen blev med ens en åldrad man. Med ständigt stegrad ångest iakttog hustrun den förändring, som efter den olyckliga augustimorgonen visade sig i hans väsen. I hela timmar kunde han sitta orörlig och stirra framför sig i tröstlöst tungsinne, och stundom tog hans förtvivlan sig uttryck i strida tårar.

Fredrik VI fortfor, trots det för honom ogünstiga avgörandet, att visa Gyllembourg sin bevägenhet, en omständighet som för övrigt blev anledning till obehag genom att på sina håll uppväcka avund mot svensken. Det ena med det andra verkade, att en sorgens skugga lägrade sig över det nyss så ljusa och lyckliga hemmet.

Solstrålen i Thomasines och hennes makes tillvaro var sonen, den unge Johan Ludvig. Sprudlande av liv och kvickhet, älsklig i väsen och uppträdande, vann han allas hjärtan. Student 1809 slog han sig genast på studiet av medicin, astronomi, matematik, språk och musik. Hans mångsidiga begåvning gjorde, att

WITT'S ORD

OM LILLE OLLES RESA

10. ÄNTLIGEN HEMMA.

Nu är det slut. Vi är hemma alla som började denne eventyrliga ferd, pappa mamma tant farbror Lars som är pappas bror och jag. Och jungfrun klagar, nu har du snart tian klar säger Farbror Lars en slog klick men gör en god en så får du tian. Jag tenkte på afer och sa legg ut litet kapital. Och jag tog kapitalet och gick och köpte en Viking till jungfrun, för den tycker hon best om, det är från Rom sa jag påven har aldrig annat.

Det var den besta du gjort sa farbror Lars och så fick jag den tian.

Vikingkrämen är utomordentligt lättputsad; den klibbar ej utan ger hastigt en glatt smetfri glans. Den avlagrar ingen hårdnande, läderförstörande beläggning, utan utbreder sig ytterst tunt, varigenom lädrets struktur och utseende som nytt bevaras.

MORGON-ROCK MED SCHALKRAGE

Stickat ylle

45:—

Flera färger.

DAMKOFT-AVD.
BOTTENVÅN.

han under flera år fann det svårt att välja ett huvudfack. En tid lockades han av den diplomatiska banan. Redan som barn började han dikta. Som student intresserade han sig för teatern och skrev komedier, som uppfördes på hans egen marionetteater. Det innerliga förhållande, som alltid rått mellan Thomasine och hennes son, gjorde, att han vädjade till hennes fina, kritiska omdöme vid sina poetiska skapelser.

Vad som bidrog till Johan Ludvigs utveckling och framtida insats i hans lands dramatiska litteratur, var en resa till Sverige, som han fick företaga som 21-årig medicine studerande.

En av Gyllembourgs släktingar på hans mors sida, rytmästaren och greven Gustav Diedric Taube, som en längre tid med sin unga hustru och en son från första giftet uppehållit sig i Köpenhamn, skulle nu återvända till Stockholm. Hela familjen och i synnerhet den 15-årige Gustav Johan Taube var varmt fäst vid ynglingen Heiberg, varför han inbjöds att som gäst medfölja till deras land.

Det ville mycken övertalning till för att Thomasine skulle låta sin gosse göra en så "lång och äventyrlig utrikes resa", vilken enligt dåtida sed skulle företagas i den grevliga familjens eget ekipage. Men i alla händelser blev saken beslutad, och i början av oktober 1812 skedde avfärden.

För oss får episoden sitt intresse genom de brev som växlades mellan Johan Ludvig och hans hem, enär de ge en god inblick i fru Gyllembourgs tanke- och känsloliv. Så skriver hon:

"Gyllembourg gläder sig så över allt vad du i ditt brev berättar om hans kära fosterland. Tårarna kommo honom under läsningen beständigt i ögonen, medan han samtidigt myste och log. Han njuter sin ungdoms försvunna lycka genom din vistelse i detta land, som det är så synd, att han icke mera skall återse. Ack, du skulle bara höra, hur han i förväg fröjdar sig åt dina brev och föreställer sig, vad som kan stå i dem; du vet, hur föga glädje och förströelse han har, min Gyllembourg. Att dessvärre ännu en del av hans själ är i Sverige, har jag med vemod märkt, sedan du reste, och din vistelse där är liktydig med att en del av honom själv återvänt till fädernejorden."

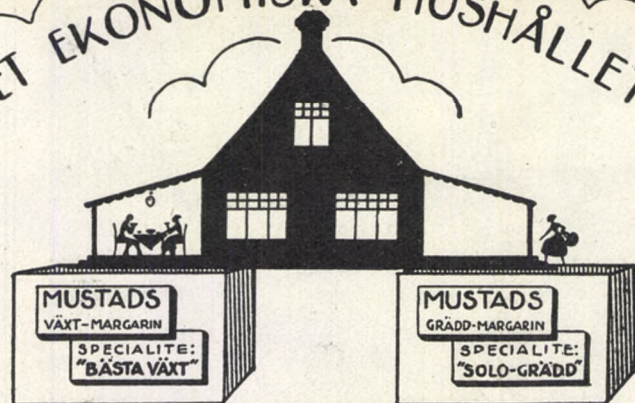
Johan Ludvig, den sedan så framstående kritikern, visar redan nu prov på sin förmåga i detta stycke. Första tiden rynkar han med ungdomlig omogenhet på näsan åt det mesta av vad som möter hans blickar, emedan han "tänkt sig det så mycket mera imponerande". Damerna äro utan kultur och smak, deras musik avskyvärd o. s. v. Så småningom spärrar han dock bättre upp ögon och öron och förändrar uppfattning i mångt och mycket.

Hans första brev är skrivet från herrgården Strömsberg i Jönköpings län, där man gästade grevinnan Taubes faster. Denna 50-åriga dam var i sitt nuvarande och tredje äktenskap förenad med v. presidenten i Svea hovrätt, v. Ehrenheim.

Johan Ludvig finner, att "Strömsberg ligger i en obeskrivligt vacker trakt med en härlig utsikt över Vättern, Taberg och de röda taken av staden Jönköping. Inomhus är en sådan sirlighet och prudentlighet i allt, att greve Taube och hans sons informator måste gå ut på gården, när de vilja röka, och själv måste jag tänka på att väl avskrapa mina stövlar, innan jag går in i rummen, att icke lägga mig uppåt gardinerna och mera sådant, som du själv bäst vet. Alla dessa finesser spela naturligtvis en så stor betydelse på Strömsberg, enär där intet manfolk finns f. n. utan endast grevinnan med hennes bägge döttrar, 19 och 15 år gamla, och det vore synd att säga, att de äro muntra."

(Forts.)

DET EKONOMISKA HUSHÅLLET

VILAR PÅ MUSTADS MARGARIN

Vår mycket omtyckta
"3/4 kg. ask"

Choklad
Konfekt
Marmelad

endast
5 kr.
per ask

till landsorten fraktfritt 5:80 kr. pr. ask rekommenderas.

PERCY F. LUCK & Co.

Colman's

STÄRKELSE (RIS)

i askar i olika storlekar och 2 kg. paket

Colman's

Rep.: GUST. F. BRATT & Co., Göteborg

KRYMPER
EJ YLLE

MERKURTVÅL VIOLA GÖTEBORG

Frälsningsarméns Handelsdepartement

Östermalmsgatan 24, Stockholm
Filial: Södra Allégatan 9, Göteborg

MusikInstrument-, Bok- och
Pappershandel, Manufaktur o.
korta varor, Reseffekter m. m.

FÖRSTKLASSIGA KVALITETER:

Kaffe - Teer - Kakao - Armétvål

Gift Eder icke

utan att bland bosättningen ha upptagit Köksbordet Triett, såvida ej en förständig vän givit Eder ett som lysningspresent. Kan användas som Köks-, Bak- och Strykbord. Sju olika bakredskap medfölja o. förvaras dammfritt i det idealiska bordet, som kan omändras på en halv minut. Oöverträffat. Oumbärligt. Patent sökt. Försäljes av A. O. Warolén, Falköping-Ranten.

ASTRA- MALTOS

Fås å apotek,
sjukvårdsaffärer
m. m. Bruks-
anvisning med-
följer.

anses av framstående auktoriteter som det bästa kraftmedlet, då det gäller att tillföra organismen lättsmälta kolhydrat. Rekommenderas därför av läkarna för späda barn och digivande mödrar samt klens personor i alla åldrar. Pris 1/1 burk 3:25, 1/2 burk 2:—

GIFT ER ALDRIG

innan Ni besökt Bröderne
Mjunggrens Möbelfärf., Adolf
Fredriks Kyrkogata N:o 2

VICTORIAS LAVENDEL TVÅL FÖRNÄMSTA I SVERIGE

—Tänk, va' fru Andersson
slifer och står i! Att frun bara orkar.
—Ja, hade jag inte Grummes Normal-
tvål, så vet jag rakt inte hur det
skulle gå.

LÄSARINNORNAS SPALT

FRÅGOR.

I brist på trevligt sällskap skulle jag gärna vilja vinna inträde i någon förening eller sällskapsklubb för herrar och damer i Malmö. Jag undrar nu, om någon av Iduns läsare känner till någon dylik, och till vem man skall vända sig? Tacksam för svar till "Angenämt nöje".

Kan någon av Iduns läsare ge mig något råd. Är 34 år och innehar husföreståndarinneplats och gjort mig mycket omtyckt, men trots allt längtar jag och söker något annat, ty hela min håg står till jordbruk. Att sköta djur och utföra allt jordbruksarbete det jag orkar med är som att gå till en "fest" för mig; har längtat så att kunna få börja något nytt t. ex. arrendera en gård, men saknar kapital; kan någon läsare ge mig ett gott råd om det finns någon donation eller så till jordbruk dit man kunde få vända sig för hjälp. Tacksam för svar är en som längtar efter "En bit av Sveriges jord".

Jag är svensk, gift med en norsk officer, bor i egen villa med det härligaste, fria läge i en av Norges naturskönaste trakter, bekant för sin rena och hälsobringande inlandsluft. Både min man och jag ville gärna ha någon svensk inackordering i vårt hem. Vi äro i 30-årsaldern, levnadsfriska, enkla och intresserade människor, men vilja gärna ha litet sällskap utom det den lilla staden kan ge oss. Nu ha vi genom en annonsbyrå annonserat i flera svenska tidningar efter inackordering, men inte fått något svar. Vart skall vi vända oss för att lättare få någon sådan? Helst ville vi ha konstnärer. Priset är mycket rimligt, så det borde icke avskräcka folk, helst som norska kronan nu icke har mer än halva svenska kronans värde. Jag vore tacksam för någon anvisning genom vår gemensamma vän Idun, på vars redaktion adressen lämnats.

Svenska i Norge.

Två unga flickor undra, om någon av Iduns läsekrets godhetsfullt ville rekommendera någon bra pension i Tyskland, Schweiz, England eller Frankrike, eventuellt som familjemedlemmar i sistnämnda två land.

Svar utbedes snarast till Brita och Stina.

SVAR.

Vill "Bekymrad Idunvän" fortast möjligt uppge namn och adress till sign. "Förståelse", Iduns expedition för vidare meddelanden och underhandlingar. Ni kan samtidigt tryggt klagöra Eder ställning och hur Ni tänkt Er saken till en som själv är ensamstående och provat livet.

Signaturerna Hemlös, Fru L., 18 år, Fru B—g, Fru Berta, Fru H., Ensam och bekymrad, Missmodig, Sjuksköterska ha svar att avhämta. Insänd svarsperto. så skola breven tillsändas Er.

BREVLÅDA

RED:S BREVLÅDA.

En tacksam läsare. Var övertygad att det är ironi. I motsatt fall skulle den aldrig inlufit i våra spalter.

Jag böjer mig alltid

för att taga upp även en liten slant, det stärker kassan. Jag böjer mig även för de välgrundade argument, som andragas för användandet av Pellerins margarin-fabriker. Det stärker kassan än mera. Dessutom vet jag, att Pellerins tillverkningar äro synnerligen välsmakande, ha högt näringsvärde, och äro tillverkade av bästa råmaterial. Och därför använder jag också alltid Pellerins fabriker.

TBR

Använd SKODON av
märkena

Ingeborg

och

Engelbrekt

Varje familjeförsörjare bör bereda sina efterlevande
Pension i
ALLMÄNNA ÄNKE- OCH PUPILLKASSAN

— Grundad 1784 —

Prospekt portofritt på begäran, varvid denna tidning bör återropas.

STORKYRKOBRINKEN 11 - STOCKHOLM

Prisbill. Hygien. Outslit.
Priskurant gratis o. franko.
Obs. ! Stor prisnedsättning.

A.-B. RESÄR, KARLSTAD

Jacobson & Co.

STOCKHOLM
OMSLAGSPAPPER
BINDGARN
engros

Riks Tel.
12 98, 203 98.

Allm. Tel.
21 10, 11 26.

BÄSTA MEDEL
FÖR
LÖDNING I HEMMET
ÄR
CITO

Finnes i varje järnhandel.

Den absolut bästa

Syster Ellas Sär salva

är ett på fullt vetenskapliga grunder sammansatt medel, bestående av anti-septiska, bakteriedödande och läkande ämnen.

Förebygger blodförgiftning, oersättlig vid bränn- och kylskador. Lindrar smärtor och utdriver föroreningar. Ypperligt medel mot hämorroider. Ersätter de besvärliga omslagen med blyvatten och Burows lösning. Syster Ellas Sär salva står utan konkurrens och är det bästa hittills kända verksammaste och mångsidigaste hud- och sårmedel. Finnes hos alla Apotek, Sjukvårds-, Färg- och väl sorterade Viktualiehandlare.

Pris pr burk 2:50

A.-B. PARFYMERI LOUISE, STOCKHOLM.

M. ZADIG'S

Shampooing-Pulver
renar håret, borttager mjäll,
styrker hårröten, befördrar hårväxten,
dess användande är
en verklig njutning.

Solo-Kaffe

från

Aktiebolaget Malmö Kaffekompani

är det bästa

Java-Kaffe

KEX KEX KEX KEX KEX KEX
Ärade Husmödrar!

Prova
Svenska Kexfabriks
Aktiebolagets, Märsta,

Varu- Märke

Örnen

utmärkta kex, biscuits, kaffebröds-
blandningar från 5 till 10 kr. per
kg., Wafers (Rån) från 6.50 pr kg.
Märstaskorpar, etc.

Bästa ersättning för småbröd.

Finnes hos varje väl sorterad hand-
lande i landet.

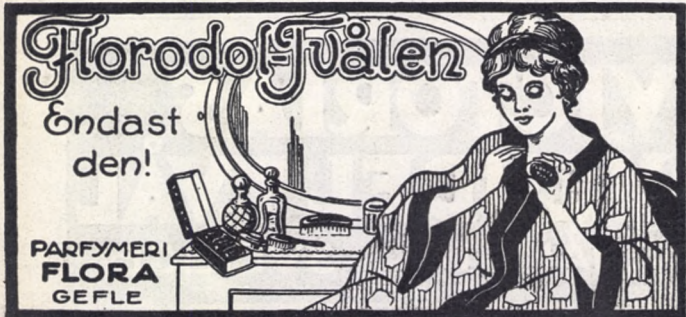
En alltid välkommen
JULPRESENT

är en flaska

ESTERIA-PARFYM

Framställes i sex olika
blomdofter, nämligen Viol,
Liljeconvalje, Syren, Rose,
Reseda, Hyasint. Finnes ar-
tikeln ej å Eder plats, re-
kvirera direkt från oss, med
angivande av vilka dofter
som önskas. Pris Kr. 2:—
pr st., 3 fl. portofritt. Obs.
det enastående billiga priset.

Knut Lundqvists Tekniska Fabrik
Växjö

Florodoljvålen

Endast
den!

PARFYMERI
FLORA
GEFLE

HUSHÅLLSKÄRL
 alla slag, av koppar, bleck och aluminium. Prydliga, praktiska, prisbilliga. Finnas i alla järn- och bosättningsaffärer.
A.-B. Kungsörs Bleckkärlsfabrik,
 Drottningg. 20. - Kungsör. - Stockholm.

Blomsterlökar
 direkt från Holland till odlingspris.
 ILLUSTR. KATALOG GRATIS.
E. H. KRELAGE & SON
 Etabl. 1811 HARLEM (Holland) Etabl. 1811

DRI-PED
 Halvsulning kostar blott 1/3 med Dri-Ped, ty
 Lädret besitter tredubbel slitstyrka.
 Lädret är berett av 1:ma oxhud.
 Lädret är oemottagligt för vatten.
 Lädret erhålles endast hos
A.-B. SLITSTARK
 Halvsulningsfabrik,
 Pipersgatan 8, Stockholm.
 Ring Riks 316 27
 Skodon hämtas o. hemsändas.
 Obs.! FÖRSTADSBOR. Obs.!

VITRUMS FERROL
 är det kraftigast aptitgivande och mest stärkande av alla moderna organiska järnpreparat. Synnerligen lättsmält föredrages det av den ömtåligaste mage. Vid blodbrist och svaghet av största verkan. Dess angenäma smak gör att det med lätthet tages av såväl barn som vuxna.
 Tillverkas å
APOTEKET VASENS DRUG-HANDELS LABORATORIUM STOCKHOLM
 Originalflaskor om 500 gram.
 Finnes å alla apotek.

Tapetkompaniet
 levererar Eder

TAPETER
 till lägsta priser. Största sortering av in- och utländska kvaliteter. Rekvirera prover genast. Riks 99 05. Allm. 133 20. Katarinav. 7, Sthlm. (Vid Slussen.)

Endast EN SANO-KAPSEL
 om dagen (för barn 1/2 kapsel dagligen) erfordras för ävågbringande av en fond av kraft och tillförsikt. oombärliga för kvinnor, män och barn under alla svaghetstillstånd. Alstra snabbt och säkert levnadsmod, energi och arbetslust, undanröja svaghet, trötthet, sömnlöshet och överansträngning. Spieckers Sanokapslar säljas å alla väl sorterade apotek och drogaffärer i askar om 20 st. till kr. 4:25, eller expedieras portofrött pr postförskott från undertecknade.
 Liten kur (5 askar) kr. 20:—
 Stor " (10) " 38:50
 Generalagenter: Harald Westerberg & C:o, Göteborg 1.

FRÅGOR OCH SVAR

Fråga. 1) Jag hade för ett par månader sedan en vagel på nedra ögon locket som ännu ej helt gått tillbaka utan återstår en liten bulnad något inflammerad. Har försökt med omslag. Har även försökt med att stryka på ricinolja.
 2) Hur kommer det sig att lingonsaft som gjordes för ett par år sedan har jäst? Saften rördes i 2 timmar och hälldes på väl rengjorda buteljer som korkades men ej hartsades. Kan det bero på att sockret är dåligt?

Svar. 1) Ni bör ofördröjligen vända eder till läkare, när ni så länge haft vageln, eller rättare bulnaden efter densamma. Allt vad som rör ögonen är allt för allvarsamt att själv plåstra med, eller m. a. o. att därvid använda sig av mer eller mindre underliga huskurer till vilka den ej minst underliga hör den av eder angivna ricinolja. Ricinolja är annars ett mycket verksamt läkemedel, men det brukar dock ej verka bot för ögonont.
 2) Jäsningen av er lingonsaft har nog sin grund uti att de lingon ni använde dels varit övermogna, dels ej fullt friska. Någon annan orsak kunna vi ej utfundera, ty det beredningssätt ni här ovan uppgivit är fullt korrekt. Ett mer eller mindre fint socker torde ej inverka.

Fråga. Vore tacksam om någon kunde giva mig besked på hur jag skulle kunna få bort stora röda maskar som finnes i krukorna hos mina palmer. De växa ej heller — kanske maskarna äro orsaken? De blevo omsatta i våras och mullen var tydligen ej ren. Tacksam för svar är
Fru Sigrid.
Svar. Ni har nog rätt i att den jord, som i våras användes vid omplanteringen var olämplig. Att nu på hösten fullständigt omplantera palmen är ej att förorda, men däremot skulle vi råda er att taga bort översta jordlagret och då ganska djupt och blanda i den nya litet hornspån. Dessutom bör ni ibland vattna palmerna med vatten vari ni blandat helt litet släckt kalk. 1/2 tsk. kalk till 1 lit. vatten var eller varannan vecka under 1 1/2—2 månader torde vara tillräckligt.

Fråga. 1) Kan någon giva mig ett råd, huru jag bör förfara med mina saltgurkor, som äro inlagda enl. recept i Iduns kokbok d. 2.9 och ännu ej tyckas vara färdiga. Vidare äro de övertäckta med ett lager av vitt stoff, som efter 3 dagar ånyo återkommer. Jag har försökt med tillsättning av ytterligare ättika och salt enl. receptet, men resultatlöst.
 2) Huru skall man få bort hummerfläckar och rödlöksfläckar på duktyg. Rödlök har jag använt som syltlök och vid förvällningen råkade en duk falla i vattnet. Synnerligen tacksam för hjälp bliver
Västkusbo.
Svar. 1) Antingen är det fel på gurkorna, i det de kunna vara för mogna, eller ock är lagen för svag. Även kan förvaringsplatsen vara olämplig, i det att den är fuktig, ty det vita på ytan är antagligen mögel. Vi råda er att noga skumma av det översta av lagen samt därjämte taga bort en del av bladen. Dessutom bör ni förstärka lagen med ytterligare mera god ättika och salt, samt

Det kan aldrig nog påpekas att
ALFA KO
 ARBOGA
 Fabrikens högsta märke är af all margarin den förnämsta.

SVENSKA MEDICINALVÄXTFÖRENINGENS
 torkade blåbär, lingon, spenat, dill, sopprötter m. m.
 Högsta kvalitet. Billiga, hållbara, lätta att förvara och enkla att anrätta. Bären ge utmärkta soppor. Lingonen ge dessutom en god sylt. Sopprötterna ge med obetydlig fettillsats en välsmakande buljong. Utförlig beskrivning medföljer varje kartong. Finnas i varje väl sorterad spiceriaffär.
OBS! Förekomma i minut endast i våra kartonger.

Av **SANGALLA** the
 rekommendera vi våra kända märken
 "PEKOE SOUCHONG"
 "IMPERIAL"
 "ORDINARY"
 i originalförpackningar.
PERCY F. LUCK & Co.

Herbas Fotkur
 är det förnämsta medel för fötternas vård. Verksamt mot ömma och svullna fötter, liktornar, valkar, ledknölar, kylskador, nageltrång, fotsvett o. d. Pris pr sats Kr. 2:50. Säljes pr postförskott + porto från
VARULAGRET WASA,
 Kemikalieavd.
 Stockholm 2.

PRAKTISK NYHET!
 SÄRDELES LÄMPLIG PRESENT
 BÖR EJ SÄGNAS I ÅGOT BEM
 "IDEAL"
 BÄST AV HÖSTEN
 med hvit insäckchen i brödet
 Dändes mot postförskott till följande pris: av Ek. Salmvattnet 12.— Björk 10.—
 REKVIRERA FRÅN TILLVERKAREN
AXEL JOHANSSONS MÖBLERINGSAFFÄR
 Tel. 207 **FALUN** Tel. 207

Gammal, ypperlig huskur mot grått och missfärgat hår är
'AKTA VALNÖTSDEKOKT
 VÄLGÖRANDE — EFFEKTIV — OSKADLIG
 Tillv. av leg. apotekaren Fru S. Hellström, Apoteket Svanen, Ramnäs.
 Pris per flaska 3:50 + låda och porto.

JAMAICA BANANER
 FRUKT OCH MAT
 MÈN DE MÅSTE VARA MOGNA
 Recept gratis - Tillskriv
The Banana Company A.-B.
 Norrlandsg. 16 - STOCKHOLM

MENTHOLATUM
 INREGISTRERAT
 mot Snuva, Huvudverk, Hämorrhoider. Finnes på alla apotek. Nederlag: Kronans Droghandel, Göteborg. Begär Gratisprov.

SMÅ GRYTOR HA OCKSÅ
Skultuna
märket

Leo-Piller

äro framställda i samråd med framstående specialister i mag- och tarmsjukdomar. Användes av läkare samt på sjukhus och kan tryggt rekommenderas som

ett utmärkt avföringsmedel

Fås å alla apotek.
Tillverkas av
A.-B. LEO, Helsingborg.

För Hösten!
Slitstarka
Dam-Strumpor

"KORBA" svart 1:a halvylle-strumpa

Reklampris
1,75

Landsortsorder mot postförskott
VARUHUSET VOLMERS-MEETHS
GÖTEBORG

NORMANS

INKOKNINGSPAPPARAT och BURKAR
TILL BILLIGA PRISER
TEGNERSGATAN 23 ODENGATAN 41

SPRINGMADRASSER

A.-B. SKANDINAVISKA SÄNGRESÄRFABRIKEN
KARLSTAD
RIKSTELEFON: 344.

Nutidens populäraste Resärmadrass. Ytterst billig. Begär vår senaste prislsta. Obs.! Stor prisnedläggning.
A.-B. Skandinaviska Sängresärfabriken
Tel. 344. Karlstad. Tel. 344.

En slant

sparad då och då blir till slut en stor summa. Ni kan alltid spara en slant om Ni gör Edra inköp hos oss, där Ni erhåller goda varor till alla lägsta pris. Rekvirera vår stora huvudkatalog N:r 82. Den är en god hjälpreda till förmånliga inköp. Erhålles på begäran gratis mot portokostnaden och åtföljes av provblad å Julstämning m. fl. jultidningar, å kalendern Ahlén & Holms Årsbok 1922 och å veckotidskriften Vårt Hem. Ahlén & Holm, Stockholm.

Gurkmjolk,
äkta, fås från E. Schillander, Eskilstuna. 3:50 fl. plus porto.

Babyutstyrslar.
Verkligt förstklassiga av finaste tillbehör och välsydda allt för den nyfödde. Kr. 10.—, extra elegant Kr. 14.—, Örngott av noblessäv, broderat hörn Kr. 3.—. Mönster medfölja. Fru Clara Lindqvist, Övre Kvarng. 32, Borås.

Napoleons dagorder löd: "Soldater, sköten Edra fötter!"
Edra fötter

hållas i utmärkt kondition, vilket bidrager till hälsa och välbefinnande, om Ni använder Tiz Fotkur. Effektivt vid alla slags fotåkommor, såsom liktornar, fotsvett, valkar, ledknölar, kylskador, nageltrång, ömhet, svullna fötter, hälramp o. d.

En kartong Tiz Fotkur, med Tiz-lösning, kr. 2:50. Två fraktfritt. Adamssons Hålfotsinlägg 4:75. Uppgiv skonummer. Ny rikt illustrerad priskurant jämte Adamssons receptbok för hemmet gratis o. franco från ADAMSSONS SJUKVÅRDSAFFÄR, Centralpalatset, Stockholm.
Obs.! Särskild butik för damer!

VÄRMELEDNINGSSPISEN
WOCO
PATENT

WOCO PATENT

Supplement-panna för uppvärmning av större lägenheter

KOKSPIS MED VÄRMELEDNINGSPANNA FÖR UPPVÄRMNING AV MINDRE LÄGENHETER

WERNER & CO BORÅS

Uppvärmning av 2, 4 & 6 rum och kök gratis, vid ordning för köping och betänning, om man inlämnar värmeledningspannan WOCO. Begär katalog och offert.

COLGA'S OVERALL

är den förfnämsta lavendel-tvälen.

SJU

dagar i veckan läses en annons i

IDUN

Barnaglädjen

höjes när barnen lovats Tomtens Mamsana till middag.

Millioner förstöra sitt hår med sprithaltigt och felaktigt sammansatta hårvatten, grönsåpa, såpsprit m. fl. otjänliga hemkurer. Ni behöver ej med bekymmer se håret falla bort, om ni tillskriver Specialisten i hårsjukdomar VALENTIN LINDBERG, Kommandörsg. 12, Sthlm, träffas kl. 12—2 vard. Flera tusen bevis finnas från botade skalliga och tunnåriga personer. Uppgiv ålder, sjukdomsart m. m. Bifoga 40 öre för svar i diskret brev. Mina behandlingsmetoder äro berömda av såväl vetenskap, press som allmänhet.

Napoleons dagorder löd: "Soldater, sköten Edra fötter!"
Edra fötter

hållas i utmärkt kondition, vilket bidrager till hälsa och välbefinnande, om Ni använder Tiz Fotkur. Effektivt vid alla slags fotåkommor, såsom liktornar, fotsvett, valkar, ledknölar, kylskador, nageltrång, ömhet, svullna fötter, hälramp o. d.

En kartong Tiz Fotkur, med Tiz-lösning, kr. 2:50. Två fraktfritt. Adamssons Hålfotsinlägg 4:75. Uppgiv skonummer. Ny rikt illustrerad priskurant jämte Adamssons receptbok för hemmet gratis o. franco från ADAMSSONS SJUKVÅRDSAFFÄR, Centralpalatset, Stockholm.
Obs.! Särskild butik för damer!

därtill litet pulveriserad alun, upp-tas i litet av lagen; till omkr. 10 lit. lag tages i msk. alun. Allra sist kan ni lägga några pepparrotstärningar överst.

2) Doppa det fläckiga i hett vatten och gnugga sedan i salmiaksprit och därpå åter i vatten; på detta sätt fortsättes tills fläckarna äro försvunna.

Fråga. Då man vid fjäderplockning av fåglar och dylikt tillvaratagit ett större antal vackra fjädervingar av sjö-änder och andra vackra fåglar, kan man då få sälja dem. — Vore tacksam om upplysning därom samt var och hur de skola avyttras och vad pris pr st. begäras. Tacksam för svar.

Aldre prenumerant.

Svar. Vänd eder med skriftlig förfrågan till Fru Ahnfeldts plymfabrik, Regeringsgatan 45, Stockholm. Men vänta er ej att få något högt pris för vingarna etc. ty det mesta arbetet och den dyrbaraste proceduren återstår med dessas vidare beredning. Och kom också ihåg att tiderna äro dåliga och köplusten ringa, åtminstone på alla de i Sverige relativt dyrbart framställda varorna.

Fråga. Lärarinna, som till våren gifter sig och bosätter sig i Stockholm önskar hjälpa till med hemmets uppgifter. Skulle någon intresserad kunna ge upplysning om en privat förberedande skola skulle lämpa sig i någon av Stockholms villa- eller förstäder?

Tacksam för svar till S. S.

Svar. Det är nog ej tillrädligt att f. n. tänka på att öppna någon privat skola, varken i Stockholm eller i någon av alla dess omkringliggande villastäder. Det är flera personer, som försökt, såväl med Kindergartan, som med skolor på ett högre plan, men så gott som alla klagat över, att allt för få elever anmäla sig. Men vänta ej i stället försöka med privatlektioner, ett vikariat e. d.? Man hör ofta lärarinnor beklaga sig över, att de, vid sjukdom och i och för någon tids behövlig rekreation, ha mycket svårt att få någon, kvalificerad vikarie. Dylikt vore lämpligare för en husmor, som ju därjämte har sittt hem att sköta, än att börja en hel skola.

Fråga. 1) Vart skall jag vända mig för att få några tryckalster från 16—17-hundratalen värderade?

2) Är man lagligen skyldig att underhålla sin svärmor?

Svar. Vänd eder till någon större välkänd antikvarisk bokhandel, t. ex. Klemmings antikvariat, Malmskillnadsgatan 1. Möjligen kan ni också få en upplysning i Librarias bokhandel 23 Regeringsgatan; båda affärerna i Stockholm.

2) Visserligen tro vi ej att en person är enligt juridisk lag skyldig att underhålla sin nöddigande svärmor. Men tillåta de ekonomiska omständigheterna, att hjälp kan lämnas, bör man nog endast i mycket betänkliga fall t. ex. ett vansinnigt slöseri e. d. undandra sig sig att på lämpligt sätt lämna sitt bistånd. Det juridiska ansvaret är en sak; det moraliska ett annat.

Fråga. Finns det möjlighet att få köpa den bok, efter vilken den förtjusande Uppsala-filmen "Carolina Rediviva" är filmad, om detta ej är fallet, ett filmmanuskript av densamma. I så fall var? och vad är priset?

Film-vän.

Svar. "Carolina rediviva" är skriven direkt för filmen, och även om ni finge ta del av filmmanuskriptet, skulle ni nog inte förstå er riktigt på det. Skriv till Svensk Filmindustri, Stockholm, och be att få den utförliga innehållsöversikt över filmen, som där finns.

Sydsvenska Kredit Aktiebolaget

Fonder kr. 62,000,000:—

gottgör å

Depositions- & Kapitalräkning

4 1/2 proc.

Kr. 40000 GRATIS

I PREMIER OM KRONOR 1.000, 500, 250, 100 o. s. v.

utdelas i år till

Julstämningens Agenter!

Blir Ni alltså agent för JULSTÄMNING och våra 17 övriga praktfulla jultidningar kan Ni först förtjäna därpå till jul- och nyårsutgifterna och dessutom få en stor premie.

NYA AGENTER ANTAGAS!

IMPONERANDE 4-FÄRGS-PROV om 14 stora sidor jämte agentvillkor sändes aldeles gratis. Rekvirera prover och agentvillkor i dag

Fri-kupong.

ÅHLÉN & ÅKERLUNDS FÖRL. STOCKHOLM

Sänd mig genast gratis och franko Edra praktfulla färgprover å

JULSTÄMNING

och de 17 övriga jultidningarna.

Namn:

Bostad:

Postadress:

(Skriv tydligt)

Babyutstyrslar,

Vackra och välsydda av finaste tillbehör

Lakan och örngott Kr. 10.50

Dopklänning och mössa " 6.—

Mönster medföljer.

Dagmar Jacobsons Vitvaru- och Linne-sömnadsaffär, Borås.

Annonsera i IDUN!

EN KOPP HULTMANS RENA CACAO

är det bästa på hela dan!

Julgransprydnader av glas.

Direkta affärer utan mellanhänder.

Vi sända till vem som önskar kollektioner, innehållande cirka 80 av de största, finast utförda prydnadsföremål av alla slag för endast 220 mark, vidare till återförsäljare partikollektioner för blott 500 mark, allt inklusive porto och emballage. Leveranser pr efterkrav eller postförskott. Ingen risk, då affären är mycket solid.

A. O. WAGNER,
Industri för julgransprydnader.
Lauscha S. M. Thüringen,
TYSKLAND. N:o

HUSMÖDRARI!

Färga själva Edra kläder!

Portare Billigare Bättre än kemisk färgning

Färga allting i alla kulörer! En kaka NADCO kostar kr. 1:25. Fråga hos Eder handl. eller skriv till

A.-B. NADCO
Arkaden GÖTEBORG Tel. 203 65

FAMILJERÄTTSÄRENDEN

Äktenskapsförord. Boskillnads- och äktenskapskillnads mål. Boutredningar och arvskiften. TESTAMENTEN

Advokattirman
Andén & Staël von Holstein
Ewa Andén. Mathilda Staël von Holstein
Lilla Vattugatan 14.
Bk:s 7576, 24488. Allm. 18386

LEDIGA PLATSER

Befattningen som köksförestånderskans närmaste biträde

vid Östersunds hospital kungöres härmed till ansökan ledig. Befattningen, som är en ordinarie statsjänst, tillsättes på förordnande på tre år samt därefter, om vederbörande visat sig för befattningen lämplig, genom konstitutionell. Begynnelselön 900:— kr. slutlön 1,380:— kr. jämte dyrtidstillägg efter särskilda bestämmelser, bostad, tvätt och tjänstebelädnad; 15 dagars semester årligen.

Ansökningar åtföljda av åldersbetyg, läkarebetyg, avskrift av tjänstebetyg samt fotografi insändas före den 1:a nästkommande november till Hospitalskontoret.

Husföreståndarinna,

elementarbildad, ej under 30 år, kompetent att med passhjälp sköta hemmet hos ensam, pensionerad äldre ingenjör i mindre bergslagsstad sökes till 1 dec. Sökande bör vara fullt frisk samt ha ett jämnt och gullt lynne. Svar med löneanspråk, fotografi, betygsavskrifter och referenser sändas till "Ingenjör A.", under adress S. Gumaelius' Annonsbyrå, Stockholm f. v. b.

Vid Västerbottens läns sinnesslöanstalt i Umeå

är vakansvikariat under vårterminen 1922 för slöjdlärlarinna till ansökan ledigt.

Ansökan, ställd till styrelsen, och åtföljd av examens- och tjänstgöringsbetyg insändas före den 20 instundande november till anstaltens föreståndarinna, som lämnar närmare upplysningar. Umeå den 24 okt. 1921.
STYRELSEN.

En bättre flicka,

kunnig i matlagning, städning och servering sökes till direktörsfamilj. Alla bekvämligheter. Barnfröken finnes. Svar märkt "Arbetsglädje", med uppgift på ålder, löneanspråk, rek. samt fotografi torde sändas till Iduns exp. f. v. b.

Enkel, bildad flicka,

helst bättre lantbr.-dotter, med vana att på egen hand förestå hem, sökes till bättre hem på landet med nutida bekvämligheter. Svar jämte foto märkt "15 nov.", Iduns exp f. v. b.

I prästgård

på landet emottages omkring d. 10 nov. 2 unga flickor såsom hushållslever. Pris 175 kr. pr månad. Svar till "God och praktisk undervisning", Skottes Annonskontor, Odengatan 63, Sthlm.

PLATSSÖKANDE

Sänd aldrig originalbetyg utan endast bestyrkta avskriftar när Ni svarar på annons om ledig plats.

Enkel, bildad flicka,

med ordningssinne, önskar plats den 15 november i liten fin familj (gårna herrgård) där god lön, vänligt bemötande samt bestämd arbetstid kan påräknas. Är villig deltaga i förekommande göromål. Eget rum önskas. Betyg finnes. Svar till "Plikttrogen", Iduns exp. f. v. b.

Som familjemedlem

önskar en enkel bättre flicka plats den 15 nov i vänlig affärsfamilj i Göteborg som husmors hjälp och sällskap samt få lära biträda i affär, helst manufakturaffär. Svar till "Affärslust", Iduns exp. f. v. b.

Finnes någon

god familj som vill ha en ung och glad lärarinna såsom hjälp dec.—febr mot fritt vivre och familjemedlem? Kunnig och intresserad. Svar till "Frisk och anspråkslös", Iduns exp f. v. b.

Bättre flicka

önskar plats i januari att hjälpa till i familj där jungfru finnes, något skynkunnig. Svar till "Familjemedlem", Gotl. Annonskontor, Visby.

Bättre flicka

önskar plats på gård. Genomgått kurs i strykning samt hushållsskola. Vänligt bemötande. Familjemedlem. Svar till "Städerska", Iduns exp., f. v. b.

20-årig flicka,

skicklig i vävnader och alla slags handarbeten samt läderplastik m. m., önskar plats vid skola eller privat. Deltager gärna i lättare husliga sysslor. Svar till "B. A. H. Poris", Bettna.

Ung bildad svenska,

boende i Tyskland, frisk och stark, praktiskt anlagd, kunnig i matlagning och sömnad samt van vid alla inom ett finare hushåll förekommande sysslor, söker plats till nyare i bildad svenskt hem. Familjemedlem. Refer. lämnas. Svar med villkor till "Ingenjördotter", Docent O, Dahlgren, Uppsala f. v. b.

Sjuksköterska

önskar plats i privatvård eller läkarmottagning. Svar emotes tacksamt till "Syster 1921", Iduns exp. f. v. b.

Söker Ni plats

på något av den kvinnliga verksamhetens olika områden?

Kom då ihåg

att ett beprövat och av tusentals kvinnliga platssökande med bästa resultat använt förfaringssätt är att **annonsera i Idun.**

annonsera i IDUN. Insänd Eder annons till Iduns Annonskontor, Stockholm, och Ni erhåller omgående prisuppgift.

Bildad flicka,

som genomgått Lanthushållsskola, samt kunnig i vävnad, även kontorsarbete, önskar plats som hushållsfröken hos ensam herre, eller familj. Svar till "Helst Landet", Hellby Brunns postkontor.

Flicka från landet

önskar plats å herrgård eller i prästfamilj att var husmodern behjälplig med förekommande göromål. Svar till "18 år", Billesholms gruva.

Ung flicka

önskar plats i bättre familj där jungfru finnes att hjälpa till med förefärande göromål. Har genomgått hushållsskola samt är kunnig i linnesömnad och handarbeten. Lön önskas. Svar till "Familjemedlem, 21 år", Iduns exp., f. v. b.

Ung flicka

av god familj önskar plats. Har genomgått lanthushållskurs och har god praktik i hushåll samt är villig deltaga i alla förekommande göromål. Svar till "Lg", Iduns exp. f. v. b.

INACKORDERINGAR

Doktorinnan Vilma Erkssons Vilohem

beläget 15 min. skogsväg från Arvika. Adr. Högåsen, Arvika. Bröstklena mottagas ej.

Högre tysk ämbetsmannafamilj

i Stralund mottager två stycken svenska flickor eller unga damer för inackordering. Svar till "God familj 1921—22", Iduns exp., Stockholm.

DIVERSE

Tandteknikerkurs

Fullständig lärdom erhålles i Kautschuk och Guldarbeten. Billig avgift. Svar till "Lönande yrke", Iduns exp. f. v. b.

Visdom och ungdom.

Bildad, intelligent flicka med ett varmt kännande hjärta skulle genom korrespondens önska lära känna en gammal fint bildad, oberoende dam, som står ensam med ett helt livs erfarenhet. Svar till "Min ledstjärna", Iduns exp., f. v. b.

Ombud

önskas å alla platser i landsorten för Stockholmsfirma. Synnerligen god inkomst kan påräknas till inå nyåret. Lämplig bisyssla för personer ur alla samhällsklasser såväl som för arbetslösa i städer och på landsbygden. Inga prover. Alla slag av firmor liksom privatpersoner kunna bearbetas. Närm. upplysningar erhållas efter insändande av namn och adress, uppgift om stånd samt helst referenser till "Jul-och nyårspengar", Box 59, Stockholm.

Fräkencreme

IGA Borttager fräknar, finnar, fuassel m. m. Pris kr. 6:50 + porto. Försändes diskret. Franska Parfymmagasinet, Hovleverantör, Drottninggatan 21, Sthlm.

Hämorroider

försvinna efter några dagar vid användning av HÄMOSALVAN från Kem. Tekn. Fabr. Elefant, Göteborg. Pris kr. 10:— pr stor burk mot postförskott eller förut insänd likvid.

Vägglöss

Desinf. m. Amerik. Gassystem (ej cyanalkalium). Ej risk eller obehag för grannar. Skadar ej tyg eller möbler. Spec.: Kackerlackor, Mal och Vägglöss. Nordiska Desinfektions Anstalt. Riks 804 85 Stockholm Allm. 168 13

Doktor J. Arvedsons kurs

i Sjukgymnastik, Massage Pedagogisk Gymnastik

medför enligt kungl. maj:ts medgivande samma komp. och rättigheter som en kurs vid Gymn. Central-Institutet.

Kursen, 2-årig, börjar den 15 sept. Prospekt på begäran gen. D:r J. Arvedson, adr. Odengat. 1, Stockholm.

Professor PATRIK HAGLUND

Gymnastisk-Ortopedisk-Kirurgiska Privatklirik R.T. 7025, Stureg. 62, Sthlm S.T. 8301. För behandling av stödj- och rörelseorganens skador, sjukdomar, deformiteter och funktionsrubningar.

D:r A. KARSTEN

Medicinskt Elektricitets-, Ljus- och Röntgeninstitut Kungsg. 60, STOCKHOLM Behandling av **reumatiska åkommor.**

Doktor T. Sjögrens

Röntgeninstitut Sturegatan 8, Stockholm.

UNDERSÖKNING av sjukdomar och skador i bensystem, lung- och hjärtsjukdomar.

BEHANDLING av hudsjukdomar (ss. kronisk eczem, hudkräfta, hår- och skäggsymp), körtelsvulster, struma, neuralgier m. m. Mottagning 2—3 helgfria dagar. R. T. 39 85. A. T. 83 99.

GÖTEBORGS

GYMNASTISKA INSTITUT

Östra Hamngatan N:o 45 Förmånligaste specialkurs i MASSAGE o. SJUKGYMNASTIK

Ny kurs börjar den 15 Januari.

I kursen ingår kostnadsfritt undervisning i Pedagogisk gymnastik, Ortopedisk behandling, Elektrisk behandling, Värmebehandling, Zander-gymnastik, Förbands- och samaritkurs. Begär illustrerat prospekt.

Gymnastikdirektörsexamen

avlägges efter 2-årig kurs av kvinnliga elever vid

Sydsvenska Gymnastik-Institutet.

Ny kurs börjar 15 sept. Prospekt Major J. G. Thulin, LUND.

Private lessons

in English and Italian by Miss Jackson from London.

At home — 6.30 — 8. Banérgat. 4, Stockholm. A. T. Ö. 10.

Vackra lockar

kunna alla damer få genom att använda härlocksstäljädern "Mary", amerikansk metod. Vågar och lockar håret på några minuter. Ingen bränning som fördärvat håret. Pris pr sats med bruksanv. 1.75, + porto mot postförskott från A. H. FORSGREN, SANDVIKEN 3.

Lider Ni av huvudvärk och nervsmärtor?

Om Ni alltjämt lider av huvudvärk, reumatism, ischias eller neuralgi, därför att de medel, Ni använt, icke hjälpt eller åstadkommit sve ttningar, hjärtklappning och susning för öronen, så försök med Dr. Stohrs Kephaldotabletter. De skola hjälpa Eder och äro fullkomligt oskadliga för hjärta och andra organ. Användas sedan årat av de främsta kliniker och läkare med de bästa resultat och utmärkta rekommendationer. Finnes å alla apotek.

Rationell Skönhetsvård

örnas genom att använda Sanas Gurkmjolk. Bästa medel mot oren hy och pormskibildning Kr. 5.—

Sanas Comedon-Tinktur. Medel mot pormskar och hudfinnar. Efter D:r Paschki i Wien recept Kr. 4.—

Sanas Fräken-tinktur. Efter D:r Paschki recept Kr. 4.50

Sanas Depilatorium. Borttager generande hår absolut smärtfritt utan efterlämnande av märken eller rodnad. Luktfrött medel Kr. 5.—

Sanas Hårolja mot mjäll och till befordrande av hårväxten Kr. 5.—

Sanas Antidrosin. Ofelbart medel mot fotsvett, hand- och arm-svett. Läkareintyg bifogas varje sats Kr. 3.—

Försändes diskret mot postförskott + porto. Bruksanvisning bifogas alltid och torde noga följas. Laboratoriet SANA, Östhammar.

Katrineholms Praktiska Hushållsskola

öppnar nya kurser i HUSHÅLLS- och SLÖJDAVDELNINGARNA den 1 september.

Undervisningen ledes av erkänt skickliga lärarinnor i finare och enklare matlagning, servering, bakning, charkuteri, konservering, syltning, saftning, smörgåsbredning, upplagningar, servettbrytning, dukning, hälso- och sjukvårdslära, konstslöjd och konstvävnad, linnesöm, glansstrykning, hushållsbokföring m. m.

Efter genomgången kurs anskaffas förmånliga platser åt dem, som så önska. Skolan förfogar över ljusa, tidsenliga lokaler. Ny regim. Prospekt erhålles mot 50 öres porto. Uppgiv avdelning.

Adress: **Katrineholms Enskilda Lärverk, Katrineholm.** ELIAS ÖHMAN, verkst. direktör.

Strengnäs Husmodersskola

17:de arbetsåret. Husmoderskurs 25 jan.—25 maj. Grundl. o. prakt. underv. 1 elevpl. 1 nov. Prospekt mot porto gen. Fru M. Braune, Strengnäs.

Gunilla-Skolan, Uppsala

(Grundad 1911.) R. T. 370.

HUSMODERSKURS för bildade unga flickor börjar den 26 januari 1922 och pågår 3½ månad.

SYKURSER i såväl linnesöm som klädsöm och barnkläder taga sin början den 1 november 1921 och den 1 februari 1922 och pågå 6 veckor eller 3 månader.

Program och närmare upplysningar på begäran.

KARIN GERLE. ANNA SCHENSTRÖM.

Statens skola för utbildande av distriktssköterskor, Stockholm.

Vid ovanstående skola börjar ny kurs den 15 januari 1922. Den, som vill bli antagen till elev vid skolan, har att senast den 15 november 1921 till undertecknad insända sin till styrelsen för Statens distriktssköterskeskola ställda, egenhändigt skrivna ansökan om inträde i skolan, med bifogande av: 1) åldersbetyg, 2) läkarebetyg, 3) avskrift av skolbetyg, 4) avskrift av avgångsbetyg från sjuksköterskeskola, 5) avskrift av betyg från föregående och nuvarande anställning. Avskrifter skola vara vederbörligen styrkta.

Kompetenta att vinna inträde äro sjuksköterskor, som genomgått 2-årig sjuksköterskekurs eller som av styrelsen prövats hava förvärvat enahanda mått av kunskaper.

Undervisningen är kostnadsfri och meddelas i barnavård, dispensärvård, bostadshygien, sinnessjukvård, epidemivård, vanförevård, matlagning och huslig ekonomi samt social lagstiftning. Elev, som finnes äga erforderlig utbildning i visst eller vissa av dessa ämnen, kan befrias från deltagande i undervisningen däri.

Fullständig kurs kommer att räcka omkring 9 månader.

Medellös eller mindre bemeddad sjuksköterska, som blivit antagen till elev vid skolan, kan av styrelsen tilldelas stipendium å 1000 kr. 20 sådana stipendier finnas att tillgå. Ansökan om erhållande av stipendium ingives samtidigt med ansökan till kursen, varvid bifogas av pastor eller ordföranden eller ledamot i kommunalnämnden eller magistraten eller stadsstyrelsen i hemorten utfärdat intyg, att sökanden är medellös eller mindre bemedd. För övrigt hänvisas till reglementet för skolan, svensk författningssaml. N:o 813 och 814 av 1920.

Närmare upplysningar lämnas av undertecknad.

KERSTIN NORDENDAHL, adr.: Medicinalstyrelsen, Stockholm.

Crème o. puder

att användas vid skötsel av späda barn, Baddunderlag, Dinappar, flaskor m. m. Babybyxor, impregn.

I parti och minut billigast från

Carl Stangenberg, 10 Hötorget, Stockholm. A. T. 28690. R. T. 7762.

Den amerikanska kvinnan

är känd för sin perskolena sköna hy. Hennes hemliga medhjälpare i striden mot rynkig, slapp och oren hy är det nya oöverträffade skönhetsmedlet Velvet Complexion som är en mjölkliknande vätska sammansatt av äkta mandel.

Följ noga bruksanvisningen. Försäljes hos alla Parfymaffärer samt av importören AB PARFYMERI BARLÄCH, Stockholm C. Pris pr flaska 5.50 och 8.— kronor.

Utmärkta organ

för

annonsering i landsorten:

- Avesta:** Avesta-Posten.
- Borlänge:** Borlänge Tidning.
- Borås:** Borås Tidning.
- Engelholm:** Engelholms Tidning.
- Eskilstuna:** Eskilstuna-Kuriren.
- Falun:** Falu-Kuriren.
- Gevele:** Gevele-Posten.
- Halmstad:** Hallandsposten.
- Hedemora:** Södra Dalarnes Tidning.
- Hälsingborg:** Hälsingborgs Dagblad
- Höganäs:** Höganäs Tidning.
- Jönköping:** Smålands Allehanda.
- Kalmar:** Barometern.
- Karlshamn:** Tidningen Karlshamn.
- Karlskrona:** Karlskrona-Tidningen.
- Karlstad:** Värmlands Läns Tidning.
- Katrineholm:** Katrineholms-Kuriren
- Landskrona:** Landskrona-Posten.
- Linköping:** Östgöten.
- Ludvika:** Ludvika Tidning.
- Luleå:** Norrbottens-Kuriren.
- Lysekil:** Lysekils-Posten.
- Malmö:** Skånska Aftonbladet.
- Mariestad:** Tidning för Skaraborgs län.
- Mora:** Mora Tidning.
- Norrköping:** Norrköpings Tidningar.
- Nyköping:** Södermanlands Nyheter.
- Skövde:** Skaraborgs Läns Annonsblad
- Sundsvall:** Sundsvalls-Posten.
- Säter:** Sätters Tidning.
- Söderhamn:** Söderhamns Tidning.
- Trelleborg:** Trelleborgs Allehanda.
- Uddevalla:** Bohuslänningen.
- Umeå:** Västerbottens-Kuriren.
- Visby:** Gotlänningen.
- Växjö:** Smålands-Posten.
- Örebro:** Örebro Dagblad.
- Örnsköldsvik:** Örnsköldsviks-Posten.
- Östersund:** Jämtlands-Posten.

70 år och nytt hår

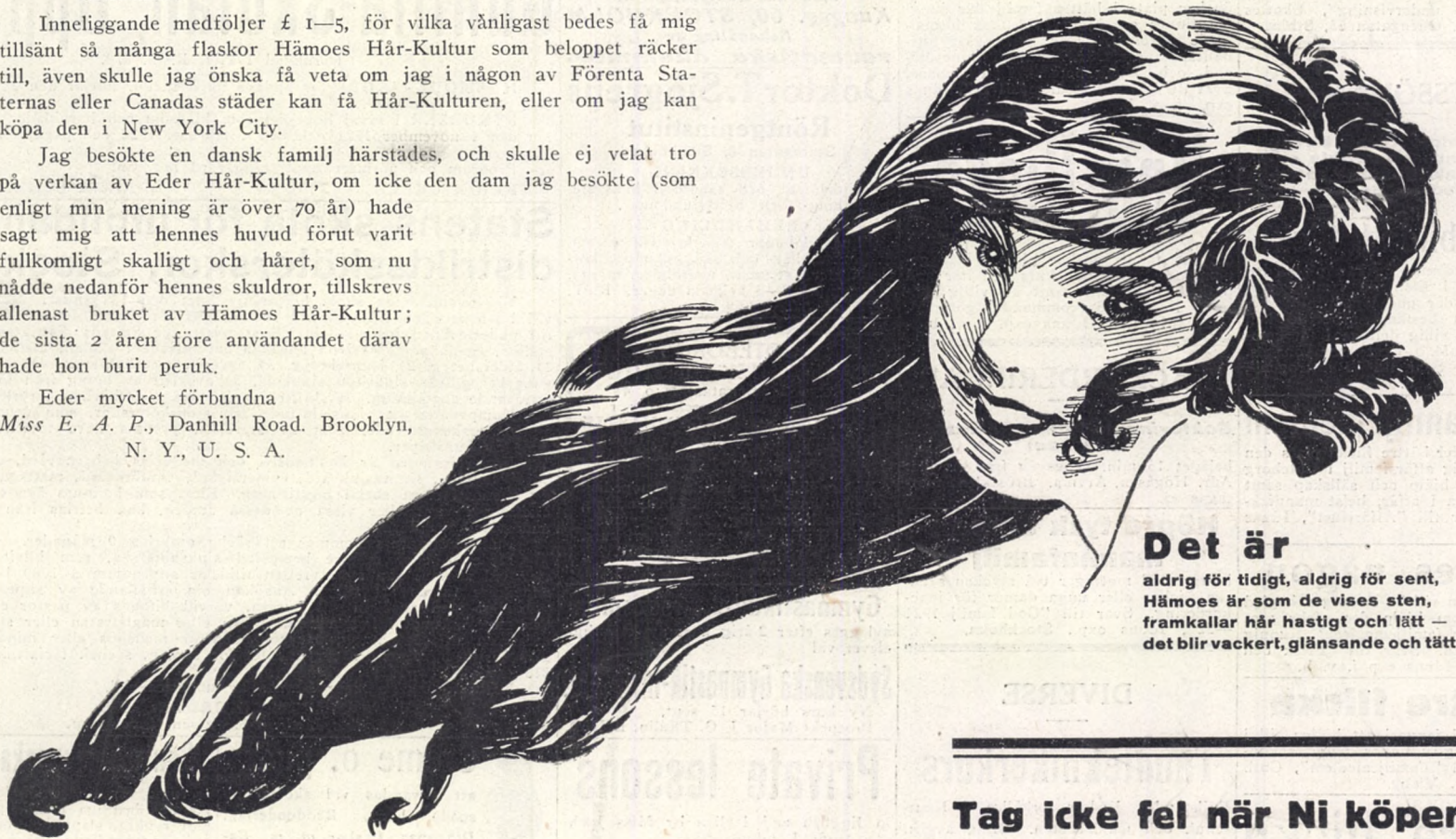
Hämoes Limited, 67, Wellbeck Street, London, W. I.

Gentlemen!

Innelliggande medföljer £ 1—5, för vilka vänligast bedes få mig tillsänt så många flaskor Hämoes Hår-Kultur som beloppet räcker till, även skulle jag önska få veta om jag i någon av Förenta Staternas eller Canadas städer kan få Hår-Kulturen, eller om jag kan köpa den i New York City.

Jag besökte en dansk familj härstädes, och skulle ej velat tro på verkan av Eder Hår-Kultur, om icke den dam jag besökte (som enligt min mening är över 70 år) hade sagt mig att hennes huvud förut varit fullkomligt skalligt och håret, som nu nådde nedanför hennes skuldror, tillskrevs allenast bruket av Hämoes Hår-Kultur; de sista 2 åren före användandet därav hade hon burit peruk.

Eder mycket förbundna
Miss E. A. P., Danhill Road, Brooklyn,
N. Y., U. S. A.

Det är

aldrig för tidigt, aldrig för sent,
Hämoes är som de vises sten,
framkallar hår hastigt och lätt —
det blir vackert, glänsande och tätt.

Tag icke fel när Ni köper Champoneringspulver

Hämoes Hårrensningsskultur i pulverform till hårtvättning har för länge sedan överträffat allt på detta område. Diskret parfymrad med vår världsuccés The Flowers Dream, därför miljonförsäljning över hela världen. Pris 35 öre pr st.

**Priset pr flaska är blott
Kr. 3.50**

3 flaskor sändas portofritt. Beloppet kan även insändas i frimärken. Fås över hela den civiliserade världen hos hrr kemikaliehandl., parfym- och bättre såpaffärer, frisörer och damfrisørsalonger.

Hämoes, Ltd London

För Sverige:

A.-B. HÄMOES GENERALDEPOT
Upplandsgatan 1 - STOCKHOLM.

Riks o. Allm. tel. 6771.

Tel.-adr.: "HÄMOES".

Den engelska pressen

befattar sig i ständigt stigande grad med vår Hår-Kultur och dess utmärkta resultat. Sälunda skriver bl. a. tidskriften "Pictures" i sitt nummer för den 9 oktober:

"Skönhet är aldrig fullkomlig utan ett mycket vackert hår, liksom fulhet aldrig är fullständig med ett vackert hår. Saken är den, att kvinnan, som önskar vara vacker, eller mannen, som vill vara intagande, saknar något för uppnåendet av sin önskan, när ett vackert hår fattas dem. Att det är många tusenden av våra läsare, som erkänna detta, framgår av det antal rekommendationsbrev, som Hämoes Limited mottager varje vecka. Hämoes Limited är naturligtvis firmen, som står bakom Hämoes Hårkultur-systemet, och resultatet av dess förundransvärda hårtillförsel ses på de hundraden av kvinnor och män, som kunna sägas ha fått sin skönhet eller intagande utseende såsom resultat av ett regelbundet bruk av denna enastående Hårkultur."

Innehavaren av den världsberömda firmen THE ATLAS SAFETY PETROL FILLER & Co., CAPT. A. C. FRENCH BREWSTER, NEW BOND STREET, LONDON, skriver till oss:

"Det gläder mig att kunna förklara att den flaska av Edert Patent-Hårmedel (Kultur), som Ni har tillsänt undertecknad, har haft den mest enastående verkan, fullständigt hejdat hårets avfallande och givit hårbotten den bästa kondition."